

DATUM
9 juni 2022

STELLER
A.J. Goudriaan
S. de Boer
G.C.J. Smink

KADERNOTA 2023-2026

Kader voor beleidskeuzes en begroting & meerjarenraming

Inhoud

Pagina

Inleiding	1
Context	2
Ontwikkelingen planperiode	3
Financiële opgave	4
Afweging	8
Beschouwing	9
Tariefscenario	11
Bijlage	13

KADERNOTA 2023-2026

Kader voor beleidskeuzes en begroting & meerjarenraming

Inleiding

De kadernota is het instrument binnen de Planning- en Controlcyclus, waarmee de Algemene Vergadering een integrale meerjarige afweging kan maken en kaders en prioriteiten meegeeft voor het opstellen van de begroting en meerjarenraming. De kadernota beschrijft een periode van vier jaar, maar kijkt ook naar de periode daarna. In dit perspectief worden de opgaven en de financiële consequenties beschouwd. Tijdens de algemene beschouwingen plaatsen de fracties dit ook in de context van hun lange termijn visie.

De kadernota bevat de meerjarige verwachting van de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen en ambities van het waterschap binnen de context van de economische en demografische ontwikkelingen. Tevens maakt de investeringsplanning onderdeel uit van de kadernota. De kadernota sluit af met het tariefscenario voor de komende begroting en meerjarenraming.

Figuur 1 – P&C cyclus (met Kadernota gearceerd)

De bespreking en vaststelling van de kadernota in de Algemene Vergadering van juli is te zien als het opiniërende moment in het totale begrotingsproces. Bij deze bespreking houden de fracties hun algemene beschouwingen en geeft de Algemene Vergadering aan welke richting of opdrachten zij meegeeft voor de verdere uitwerking van de begroting en meerjarenraming.

Context

Veranderende omstandigheden

In de afgelopen tijd zijn de macro-economische omstandigheden ingrijpend gewijzigd. De zorgelijke situatie in Oekraïne en de nasleep van de corona-crisis leiden tot sterk oplopende (energie)prijzen en onrustige marktomstandigheden. Hiernaast hebben we te maken met aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en met een toenemende dynamiek van ontwikkelingen en groei binnen ons beheergebied. Deze ontwikkelingen hebben ook duidelijk effect op de taakuitvoering en de bijbehorende kosten van het waterschap.

Tegelijkertijd bevestigen recente publicaties vanuit het IPPC nogmaals de noodzaak om snel klimaatmaatregelen te treffen. De Europese Unie heeft daarnaast een plan gepresenteerd om de afhankelijkheid van energieleveranties uit Rusland versneld af te bouwen en de overstap van fossiele naar duurzame energie te versnellen.

Deze gewijzigde omstandigheden maken de uitdaging groter om in de komende jaren de taakuitvoering, inclusief de uitvoering van het bestuursprogramma, en de huidige gezonde financiële positie op orde te houden.

Bestuursprogramma en collegeplan

In het Bestuursprogramma *Water beweegt ons* zijn als kaders en uitgangspunten opgenomen: resultaatgerichte samenwerking op taken, besturen op hoofdlijnen, eigentijdse invulling van taken en permanente modernisering, financieel toekomstbestendig, opgaven duurzaam en innovatief oppakken en aantrekkelijke leef- en werkomgeving. Deze kaders zijn in het Collegeplan 2019-2023 concreter uitgewerkt. De maatregelen uit het collegeplan zijn opgenomen in de begroting & meerjarenraming en de kaders van het bestuursprogramma zijn het uitgangspunt voor de sturing door het college en op die manier onderdeel van deze kadernota.

In het bestuursprogramma wordt aangegeven dat de omgeving steeds meer van het waterschap vraagt en dat het waterschap daar invulling aan wil geven. Het waterschap is bij uitstek een verbinder tussen partijen en water is daarbij het verbindende element. Dit vraagt een proactieve houding in de uitvoering van onze taken en het oppakken van de opgaven in samenwerking met de omgeving.

Watervisie en waterbeheerprogramma 2022-2027

In 2021 heeft de AV de Watervisie *Met water werken aan de leefomgeving* vastgesteld. De watervisie is een verkenning, geen vastomlijnd plan. De watervisie geeft inzicht in de ontwikkelingen die op ons afkomen en de opgaven waar we voor staan. Daarbij wordt de verbinding gelegd tussen waterthema's en die ontwikkelingen. Aan de hand van de watervisie willen we met onze partners in gesprek gaan over de toekomst van ons gebied.

De watervisie is voor de taken van het waterschap concreet uitgewerkt in het Waterbeheerprogramma 2022-2027. Het waterbeheerprogramma is een verplicht instrument dat elke zes jaar wordt herzien. Hierin worden de strategische en tactische doelen van het waterschap voor de zuiverings- en watersysteemtaak voor de planperiode 2022-2027 vastgesteld. Tegelijk met het vaststellen van de kadernota vindt de bestuurlijke besluitvorming over het waterbeheerprogramma plaats. Na vaststelling worden de doelen uit het waterbeheerprogramma overgenomen in de Begroting 2023 en de Meerjarenraming 2024-2026 (B&MR 2023-2026).

Ontwikkelingen planperiode

Thema's

- Klimaatadaptatie en -mitigatie (duurzaamheid)
- Biodiversiteits(agenda)

Voor de thema's klimaatadaptatie, -mitigatie (waaronder ook circulariteit en de Energiestrategie) en biodiversiteit is het de komende jaren de opgave om dit in de reguliere taakuitoefening te integreren.

Programma bestuur en omgeving

- Waterschapsverkiezingen
- Bestuurlijke vernieuwing
- Gebiedsontwikkelingen en watertoets
- Legger op orde
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Omgevingswet
- Herziening belastingstelsel
- Zuiveren afvalwater Oosterwold

Programma Waterveiligheid

- Versterkingsprojecten en Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Beoordeling primaire keringen

Programma Voldoende en gezond water

- Kantelpuntenanalyse watersysteem
- Watersysteemoetsing en autonome ontwikkelingen
- Oppervlaktewatermeetnet
- KRW en creosoothoudende oeverbeschoeiing
- Toekomstige oeverconstructies
- Voortstuwars

Programma Schoon, gezuiverd Water

- Uitvoering waterketenstrategie
 - o AWZI Almere
 - o AWZI Zeewolde
- Nationaal groeifonds
- Maatwerkafspraken gemeenten (Almere/Urk/Zeevolde)
- Specialistische kennis afvalwaterketen
- Persleidingbeheer
- Beleid buitengebied / eigen IBA's
- Discrepancie

Programma Financiën, organisatie en informatie

- Financieel beleid
- Organisatieontwikkeling
- Arbeidsmarkt
- Samen Toekomstgericht Werken
- Kantoor Larserbos
- Ontwikkelprogramma Assetmanagement
- Digitale transformatie: informatiestrategie
 - o Impactanalyse digitale privacywetgeving
 - o Wet open overheid
 - o Security en privacy
 - o kwaliteitszorgsysteem

De ontwikkelingen zijn beschreven in hoofdstuk 1 van de bijlage.

Financiële opgave

Ontwikkeling lasten

De netto lasten laten in de komende jaren een aanzienlijke stijging zien ten opzichte van de vastgestelde Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025. Een uitgebreide toelichting op de lastenontwikkeling ten opzichte van de bestaande Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2026 is opgenomen in hoofdstuk 2 van de bijlage. Hieronder is de lastenontwikkeling van de kadernota ten opzichte van de bestaande begroting en meerjarenraming op hoofdlijnen weergegeven. Daarbij is onderscheid gemaakt in:

- 1) Reeds genomen AV-besluiten;
- 2) Prijsstijgingen en autonome ontwikkelingen;
- 3) Verwachte besluiten die nog worden genomen voor vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026;
- 4) Lasten van nieuwe ontwikkelingen waarover wordt besloten ná vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026.

1. Genomen bestuursbesluiten

In november 2021 is de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 vastgesteld. Sindsdien heeft de AV een aantal besluiten genomen dat financiële consequenties heeft voor het lastenniveau van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026. Het gaat dan met name om de Klimaataanpak en de Energiestrategie en de kosten van gemeenschappelijke regelingen. De kosten die samenhangen met deze besluiten bedragen € 1,0 tot € 1,3 miljoen per jaar.

2. Prijsstijgingen en autonome ontwikkelingen

Prijsstijgingen

Het grootste deel van de toename van de netto lasten in deze kadernota is toe te rekenen aan prijsontwikkelingen. In de huidige begroting en meerjarenraming werd uitgegaan van een jaarlijkse inflatie van 1,5% en een loonontwikkeling van 3%. Op basis van ramingen van het CPB en DNB zijn deze uitgangspunten bijgesteld. Er is in deze kadernota rekening gehouden met een inflatieontwikkeling van 3% en een loonontwikkeling van 4% voor 2023 en 3,5% voor de jaren daarna. Verder wordt er in 2022 ook een tekort op de lopende begroting voorzien als gevolg van prijs- en loonontwikkelingen (i.v.m. nieuwe CAO) die een doorwerking naar de komende jaren heeft van € 1,4 miljoen.

De energieprijzen voor 2023 liggen nog grotendeels vast. Omdat de energieprijzen met enkele honderden procenten zijn gestegen in de afgelopen periode, is er naast de "reguliere" inflatie apart rekening gehouden met hogere energielasten vanaf 2024. Hierbij is uitgegaan van de marktverwachtingen op basis van de forward-markt voor gas en elektriciteit. Dit leidt tot een toename van ruim € 3,5 miljoen in 2024 en bijna € 3 miljoen voor de jaren daarna.

Autonome ontwikkelingen

Naast prijsstijgingen zijn er ook andere autonome ontwikkelingen die effect hebben op de ontwikkeling van de netto lasten. Dit betreffen zowel kostenstijgingen als dalingen. De actualisatie van de solidariteitsbijdrage aan het HWBP en het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) waterbeheer leiden tot stijgingen van lasten. Er is aan de andere kant een voordeel bij de kapitaallasten als gevolg van de optimalisatie van de leningenportefeuille en de actualisatie van de investeringsplanning. Ook is bij de jaarstukken een doorwerkend voordeel gemeld met betrekking tot de beoordeling van keringen. Per saldo is er ten opzichte van de B&MR 2022-2025 sprake van een daling van de jaarlijkse lasten tussen de € 0,2 en € 0,6 miljoen vanaf 2024.

3. Verwachte besluiten voor vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2023-2026

In paragraaf 1.2 van de bijlage is een overzicht opgenomen van de voorstellen die voorzien worden vóór vaststelling van Begroting en Meerjarenraming 2023-2026. Voorstellen die naar verwachting (onder andere) voor vaststelling van de B&MR nog aan de AV worden aangeboden zijn:

- Decentrale zuivering Oosterwold
- Capaciteit op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Realisatie doelstelling participatiewet / Wet banenafpraak
- Capaciteit systeembeheer en technische automatisering installaties

Daarnaast zal in de periode tot september ook het Beheer en onderhoudsplan van Zuiveringen en Gemalen voor de komende planperiode nog worden geactualiseerd en vastgesteld door het college.

Voor de bovenstaande ontwikkelingen is nu een kosteninschatting opgenomen in de kadernota. De daadwerkelijke financiële consequenties zullen op basis van de bestuurlijke besluitvorming uiteindelijk worden verwerkt in de begroting en meerjarenraming die in november aan de AV wordt aangeboden.

4. Nieuwe ontwikkelingen na vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

In hoofdstuk 1 van de bijlage zijn verder ook (beleids)ontwikkelingen beschreven waarvan besluitvorming wordt voorzien ná vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026, maar die mogelijk wel financiële consequenties kunnen hebben voor het lastenniveau in de planperiode. Hierbij valt te denken aan dossiers als:

- Waterbeschikbaarheid;
- Aanpassingen aan transportstelsels;
- Verwijdering van Creosoothoudende oeverbeschoeiing.

Voor deze nieuwe ontwikkelingen is zo goed mogelijk een inschatting gemaakt van de kosten. Deze inschatting is betrokken bij de bepaling van de tariefscenario's. Benadrukt moet worden dat de hoogte van deze kosteninschatting voor een belangrijk deel wordt bepaald door de kosten voor het verwijderen van creosoothoudende beschoeiing. Uit recent onderzoek is gebleken dat het waterschap hier een opgave voor heeft in het kader van de KRW en dat hier aanzienlijke kosten mee gemoeid zijn. Op dit moment worden scenario's uitgewerkt over hoe met deze opgave kan worden omgegaan. Bestuurlijke besluitvorming hierover zal naar verwachting eind 2022 of begin 2023 plaats kunnen vinden. Omdat het gaat om aanzienlijke kosten (inschattingen komen op dit moment uit tussen de € 1 miljoen en € 3 miljoen per jaar), zal dit besluit ook van invloed zijn op de tariefsontwikkeling in de komende jaren. In de kadernota is voorsnog uitgegaan van een scenario dat ongeveer in het midden van de voorlopige kosteninschattingen ligt.

Totaal lastenontwikkeling

In onderstaande tabel is samengevat hoe de lastenontwikkeling er voor de komende jaren uit komt te zien op basis van de hiervoor beschreven ontwikkelingen. Daarnaast is ook de doorwerking van het jaarresultaat 2021 hierin verwerkt. De lastenontwikkeling loopt op van € 91,5 miljoen in 2022 tot € 104,4 miljoen in 2026.¹ Deze lastenontwikkeling ligt aanzienlijk hoger dan de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025. Het verschil is nagenoeg geheel toe te rekenen aan de prijsontwikkelingen en de in deze kadernota opgenomen kosten voor verwijdering van creosoothoudende oeverbeschoeiing.

Netto lasten ²	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025	86,5	87,2	88,9	88,9
Bestuursbesluiten tot vaststelling Kadernota	1,0	1,1	1,0	1,3
Autonome ontwikkelingen en DenH besluiten	0,0	-0,2	-0,6	-0,5
Prijsstijgingen	2,7	7,1	7,4	9,7
Subtotaal (t/m AV juni)	90,2	95,2	96,7	99,4
Inschatting ontwikkelingen na kadernota en voor B&MR 2023-2026	1,2	1,5	2,0	1,9
Totaal concept B&MR 2023-2026	91,4	96,7	98,7	101,3
Nieuwe ontwikkelingen ná vaststelling B&MR 2023-2026	0,0	1,3	2,4	3,2
Totaal incl. nieuwe ontwikkeling voor bepalen tariefscenario	91,4	98,0	101,1	104,5
Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 inclusief nieuwe ontwikkelingen	87,9	89,3	92,3	nvt
Verschil	3,5	8,7	8,8	nvt

Tabel 1 – Ontwikkeling netto lasten Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

¹ Op basis van het AV besluit over de deelname in de GR slibverwerking (HVC) worden de tijdelijke extra kosten voor slibverwerking door HVC gedekt uit de algemene reserve van de waterzuiveringstaak. Als gevolg van een vertraging in de realisatie van de slibdrooginstallatie door HVC nemen deze tijdelijke extra kosten toe. Vanwege dekking uit de algemene reserve zijn deze kosten niet de tabel opgenomen. Er wordt nog een apart AV besluit voorbereid om de bestemmingsreserve hierop aan te passen.

² Een bedrag van 0,0 betekent dat het bedrag afgerond 0,0 is, maar dus niet per se gelijk is aan 0.

Risico's en onzekerheden

De bovenstaande kostenontwikkeling is uiteraard een inschatting van de kosten voor de komende jaren. Het maken van deze inschatting is lastiger dan voorgaande jaren vanwege de huidige dynamische (economische) omstandigheden. Enkele voorbeelden van onzekerheden die een aanzienlijke impact kunnen hebben op de lastenontwikkeling in de komende jaren zijn:

- In 2022 moet nog een aantal belangrijke aanbestedingen plaatsvinden, maar er zijn ook nog doorlopende contracten die pas in 2023 of 2024 opnieuw moeten worden aanbesteed. In de huidige marktomstandigheden met sterk oplopende prijzen is het lastiger dan voorheen om in te schatten wat de prijseffecten daarvan zullen zijn.
- De energieprijzen zijn het afgelopen jaar fors gestegen en de markt laat nog steeds grote schommelingen zien. Het waterschap is een grote energieverbruiker en schommelingen op de energiemarkt kunnen dus ook een grote impact hebben op de lastenontwikkeling.
- Een van de maatregelen die het Rijk heeft genomen als gevolg van de hoge energieprijzen is een tijdelijke verlaging van het BTW tarief op energie tot eind van dit jaar (van 21% naar 9%). Het is nog niet duidelijk of deze tijdelijke verlaging zal worden verlengd. Een eventuele verlenging van de termijn waarop het lagere BTW geldt, leidt voor het waterschap tot een voordeel van circa € 0,6 miljoen op jaarbasis. Daarnaast kunnen de gestegen energieprijzen ook effect hebben op de hoogte van energiebelastingen.

Voorafgaand aan het aanbieden van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 voor de AV van november zal de AV in oktober een technische notitie ontvangen waarin de inzichten met betrekking tot de lastenontwikkeling op dat moment wordt weergegeven.

Lastenontwikkeling per taak

In onderstaande tabel is de netto lastenontwikkeling per taak weergegeven ten opzichte van de huidige begroting en meerjarenraming (incl. de bij de begroting en meerjarenraming opgenomen inschatting van lasten van nieuwe beleidsontwikkelingen).

Netto lasten zuiveringstaak	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Kadernota 2023-2026	36,1	38,8	39,9	40,0
Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025	34,5	35,4	36,4	Nvt
Vershil	+1,6	+3,4	+3,5	Nvt

Netto lasten watersysteemtaak	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Kadernota 2023-2026	55,3	59,2	61,2	64,4
Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025	53,4	53,9	55,9	Nvt
Vershil	+1,9	+5,3	+5,3	Nvt

Tabel 2 – Ontwikkeling netto lasten zuivering- en watersysteemtaak 2022-2025

De toename van de lastenontwikkeling is zowel bij de zuiveringstaak als de watersysteemtaak nagenoeg geheel toe te rekenen aan de prijsontwikkelingen. Verder wordt zoals eerder al aangegeven de stijging voor de watersysteemtaak voor een deel veroorzaakt door geschatte kosten voor verwijdering van creosoothoudende beschoeiing. De grotere toename die zowel bij de watersysteemtaak als de zuiveringstaak vanaf 2024 te zien is, wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door stijging van energieprijzen. De energietarieven voor 2023 liggen voor een belangrijk deel nog vast en daarom is de grootste stijging te zien vanaf 2024.

Voor de zuiveringstaak geldt, dat er in 2023 en 2024 aanvullende kosten voor slibverwerking moeten worden gemaakt als gevolg van vertraging van de realisatie van de slibdrooginstallatie door HVC. Deze kosten worden op basis van het AV besluit over de deelname in de GR Slibverwerking (HVC) in juli 2019 gedekt uit de algemene reserve. Deze kosten zijn daarom niet opgenomen in de bovenstaande lastenontwikkeling per taak.

Bij het opstellen van de Kadernota is ook de urenplanning geactualiseerd. Deze wordt gebruikt voor de toerekening van de loonsom aan de programma's en taken. Hieruit komt een aantal verschuivingen naar voren. Per saldo is het effect dat er een verschuiving van enkele tonnen optreedt van de watersysteemtaak naar de zuiveringstaak.

Ontwikkeling belastingeenheden

De actualisatie van de belastingeenheden voor de komende jaren leidt niet tot grote afwijkingen ten opzichte van de huidige B&MR 2022-2025. De belangrijkste mutatie zit in de vervuilingseenheden; daar is sprake van een grotere toename in de vervuilingseenheden voor woningen en er is rekening gehouden met een sterkere groei van het aantal vervuilingseenheden voor (meet)bedrijven. Ook voor de ingezetenenomslag is rekening gehouden met een hogere groei. Ten tijde van het opstellen van de kadernota moest de aanslagoplegging nog (nagenoeg) volledig plaatsvinden. Eventuele nieuwe inzichten hieruit zijn dus niet meegenomen in de kadernota.

Financiële positie / schuld

Tegelijkertijd met het opstellen van de Kadernota 2023-2026 wordt ook de investeringsplanning geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie is in beeld gebracht wat de ontwikkeling van de schuldpositie voor de komende jaren is. De schuldpositie zal in de komende jaren toenemen als gevolg van de investeringen die gedaan moeten worden op het gebied van onder andere het HWBP en de uitbreiding van AWZI's (m.n. de AWZI Almere). Voorzien wordt dat de schuldpositie zal toenemen en net na de planperiode van deze kadernota richting het maximum van 150% uit het reservebeleid loopt, maar dat deze daar niet doorheen schiet en vervolgens relatief stabiel blijft qua omvang. Door de relatief stabiele omvang van de schulden ontstaat er op langere termijn weer ruimte onder het schuldenplafond. De huidige marktomstandigheden met sterke prijsontwikkelingen maken dat het verloop van de schuldenomvang in de komende jaren lastiger te voorspellen wordt.

Onderzoek Kostentoedeling

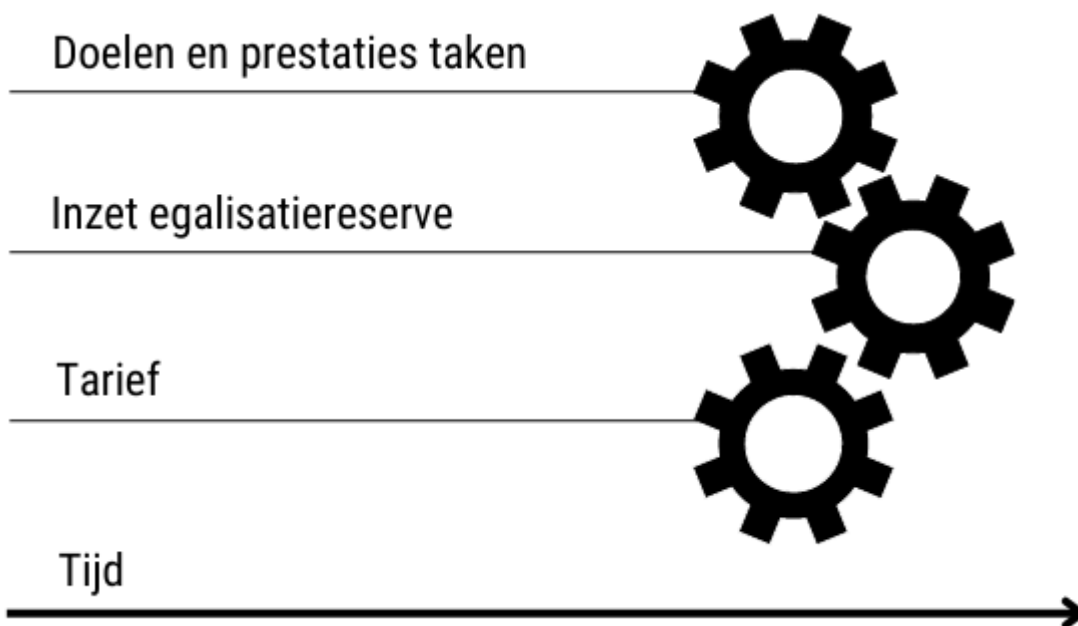
Ieder jaar wordt bij de kadernota getoetst of er significante wijzigingen in de waardeverhoudingen zijn opgetreden die een aanpassing van de kostentoedelingsverordening rechtvaardigen. In opdracht van het waterschap heeft TAUW hiervoor een kostentoedelingsonderzoek uitgevoerd. Hierdoor is het college in staat om de getallen navolgbaar te maken. Er vinden aanzienlijke verschuivingen plaats, met name van ongebouwd naar gebouwd. Het college heeft eerder ook al aangegeven dat het huidige belastingstelsel tegen zijn grenzen aanloopt. Het huidige stelsel biedt geen mogelijkheden om de verdeling van kosten gelijk op te laten lopen met het profijt, dat belastingbetalers hebben bij het werk van het waterschap. Het college heeft daarom besloten de huidige kostentoedelingsverordening niet te herzien.

In 2023 zal de kostentoedelingsverordening wel worden geactualiseerd voor het begrotingsjaar 2024. Dit in het kader van de (verplichte) vijfjaarlijkse herziening.

Afweging

In het begrotingsproces is steeds de afweging tussen 'Wat willen we bereiken?', 'Welk tarief staat daar tegenover?' en 'Wat kunnen we met onze tariefegalisereserve?' relevant. Een tweede belangrijke afweging is 'Wanneer?'. Dit geldt zowel voor wat we willen bereiken als wanneer de kosten opgebracht moeten worden en de reserves worden ingezet. De te maken afwegingen bij in het totale begrotingsproces hebben daarmee een meerjarig perspectief.

Bij de te maken integrale afwegingen die in bovenstaande figuur worden bedoeld zijn verschillende deelvragen te stellen.

Doelen en prestaties taken

- Wat zijn we wettelijk verplicht?
- Is de basis op orde?
- Welke veranderingen willen we bereiken?
- Kan het ook anders / minder / meer?
- Wat betekenen de autonome ontwikkelingen (inflatie, CAO, energie)?

Inzet egalisereserve

- Hoeveel tariefegalisereserve zetten we in binnen de mogelijkheden die er zijn?
- Welke reservepositie beogen we binnen de ruimte die er is?

Tarief

- Welke norm hanteren we voor de tarieven?
- Zijn de tarieven uitlegbaar?

Tijd

- Wanneer willen we dat de beoogde effecten worden bereikt?
- Kunnen we temporiseren, versnellen, later of eerder uitvoeren?
- Wanneer komen de kosten en / of opbrengsten van deze maatregel?
- Leidt deze maatregel tot toekomstige kosten of opbrengsten?
- Wanneer zetten we de tariefegalisereserve in?
- Wanneer verhogen we tarieven?
- Wanneer is onze financiële positie op orde?

Beschouwing

Omstandigheden zijn gewijzigd

Op dit moment zitten we in een periode met grote macro-economische veranderingen en onzekerheden. De inflatie en kostenstijgingen zijn enorm en dat heeft ook gevolgen voor het waterschap. Het waterschap verbruikt veel energie doordat dagelijks niet alleen al het afvalwater moet worden gezuiverd, maar de grote gemalen er ook voor moeten zorgen dat we droge voeten houden.

Hoe de inflatie en de prijzen zich in de toekomst zullen ontwikkelen is onbekend. Volgens de inschattingen van het CPB zal de ontwikkeling stabiliseren en afzakken in de komende jaren, echter niet omkeren. De kostenstijgingen zijn daarmee structureel van aard in deze planperiode en niet een eenmalig te nemen hobbel. Daarbij zijn onzekerheden over de omvang van de kosten van de taakuitvoering vanwege de macro-economische omstandigheden groot.

Deze omstandigheden en kostenstijgingen zijn van een aard en omvang die niet zomaar zijn op te vangen door het waterschap. We moeten naar een manier zoeken om ermee om te gaan en waar mogelijk te dempen. We kunnen het niet oplossen. Dit is ook de reden waarom we zorgvuldig en toekomstgericht om moeten blijven gaan met onze taakuitoefening en financiële positie. Die koers hebben we ingezet. Uiteraard betekent het ook dat we goed naar onszelf moeten blijven kijken en denken in kansen.

Koers vasthouden

In de afgelopen jaren hebben we invulling gegeven aan de ambities uit het bestuursprogramma. De klimaataanpak, energiestrategie en de biodiversiteitsagenda zijn vastgesteld en worden steeds meer integraal onderdeel van de taakuitoefening. De versterkingsopgave voor onze primaire waterkeringen wordt duurzaam uitgevoerd met aandacht voor biodiversiteit. In de strategie voor de afvalwaterketen zijn energiebesparing, verduurzaming en circulariteit leidende principes. In het watersysteem wordt hard gewerkt om de waterkwaliteit te verbeteren en ervoor te zorgen dat het systeem om kan gaan met zowel tijden van grote droogte als extreem natte periodes.

Daarnaast is financieel toekomstbestendig blijven een belangrijk speerpunt. Dit betekent dat we realistisch begroten en zo goed mogelijk inzicht hebben in toekomstige opgaven en kosten om zo te kunnen anticiperen. We zijn terughoudend in het aangaan van schulden en verschuiven geen kosten naar de toekomst. Een realistische planning zorgt er ten slotte voor dat we de juiste dingen doen, het uitvoerbaar en betaalbaar blijft. De taak is leidend voor het tarief.

Taak op orde houden

Het waterschap is een uitvoeringsorganisatie met belangrijke maatschappelijke taken. Het zorgen voor schoon en voldoende water en voor waterveiligheid vergt continu de inzet van het waterschap. Het is van groot belang dat de uitvoering van deze taken op orde is en blijft. Dit doen we steeds met aandacht voor de biodiversiteit en de klimaatopgaven. Ook door toekomstgericht te investeren worden de belangrijke maatschappelijke doelen ingebed in het werk.

Naar onszelf kijken

In deze bestuursperiode heeft het college gewerkt aan het verkrijgen van meer inzicht in de begroting. Op basis daarvan zijn verschillende bestuurlijke keuzes heroverwogen. Dit geldt zowel voor de exploitatiebegroting als de investeringsplanning. De conclusie is dat er geen gemakkelijke keuzes te maken zijn die financiële ruimte opleveren binnen de begroting. De eerdere bestuursbesluiten zijn weloverwogen genomen en het college staat achter deze keuzes. Ook het leren van voorgaande jaren is een vast onderdeel in ons begrotingsproces. De doorwerking van het jaarresultaat wordt meegenomen in de komende begroting. Daarbij heeft de Algemene Vergadering het jaarresultaat 2021 grotendeels toegevoegd aan de tariefregulatie-reserve om in te zetten in het tariefscenario.

De huidige gewijzigde omstandigheden zijn uiteraard aanleiding geweest om nogmaals goed te kijken naar wat we doen en hoe we dat doen. De mogelijkheden zijn echter beperkt. We willen de wettelijke bepalingen naleven. Ook willen we een betrouwbare overheid zijn. De bestuurlijke afspraken uit het bestuursprogramma willen we nakomen en niet afbreken wat net is opgebouwd. Ook willen we aansluiten op de lijn die de Unie van Waterschappen op landelijk niveau heeft uitgezet. Ten slotte willen we een betrouwbare regionale en landelijke partner zijn.

Denken in kansen

Wat we wel kunnen doen is zoeken naar alternatieven en mogelijkheden om (toekomstige) kosten te beperken. De herstructurering van de leningenportefeuille is daar een goed voorbeeld van. In de uitvoering van de versterkingstaak wordt bijvoorbeeld nagegaan of gepland onderhoud gecombineerd kan worden met benodigde versterking van onze primaire keringen.

Een maatschappelijk antwoord op de huidige situatie zit in het vergroten en versnellen van de productie van groen gas. We gaan de mogelijkheden hiervan verkennen. Dit zal zeker voor de korte termijn niet tot besparingen leiden, maar biedt wel mogelijkheden om bij te dragen aan het verkleinen van de afhankelijkheid van (Russisch) gas.

- Toekomstbestendigheid is uitgangspunt, maar meerjarenperspectief is onzekerder.
- Inzet van de egaliseringsreserve heeft slechts een beperkt effect.
- We bewegen mee met de inflatie, dit geeft de meeste flexibiliteit voor de komende jaren en keuzeruimte voor het nieuwe bestuur.
- We begrenzen de tariefstijging. Dubbelcijferige cijfers zijn maatschappelijk ongewenst.
- Onzekerheden blijven in oktober actualiseren we de financiële uitgangspunten voor inflatie, energie en lonen.

Tariefscenario

Toekomstbestendigheid is uitgangspunt, maar meerjarenperspectief is onzekerder

We vinden het belangrijk om met oog voor de toekomst het tariefscenario vast te stellen. Dit betekent dat niet alleen de tarieven voor 2023 relevant zijn, maar ook wat de keuzes in het tariefscenario betekenen voor de tarieven voor de jaren daarna.

Om toekomstbestendigheid te borgen, wordt bij de bepaling van het tariefscenario altijd het volledige meerjarenperspectief betrokken. In de huidige (economische) omstandigheden met veel fluctuatie in de markt en sterke prijsontwikkeling wordt dit meerjarenperspectief onzekerder. Voor de bepaling van het tariefscenario wordt daarom meer dan in voorgaande jaren de meerjarenraming als indicatief meegenomen.

Effect inzet reserves beperkt

Voor het inzetten van reserves hebben we een tariefegaliseringsreserve voor beide taken. In het reservebeleid zijn de kaders daarvoor beschreven. De huidige macro-economische omstandigheden met sterk oplopende prijzen zijn echter dusdanig van omvang dat deze niet met de inzet van reserves is op te vangen. De prijsontwikkelingen leiden ertoe dat de meerjarenraming zelfs boven de € 100 miljoen uitkomt. Bovendien zijn de kostenstijgingen structureel zijn en werken deze door in alle begrotingsjaren terwijl reserves eenmalige middelen zijn. Uiteraard wordt binnen de mogelijkheden van het reservebeleid gebruik gemaakt van de inzet van de tariefegaliseringsreserve om de tariefontwikkeling te dempen.

Meebewegen met de inflatie

De grote kostenontwikkeling in de komende planperiode is het gevolg van de huidige inflatie en prijsstijgingen (10-20%). Voor de komende jaren schat het CPB een gematigde ontwikkeling in. In het bestuursprogramma is een constant tarievenbeleid afgesproken en een lastendrukontwikkeling die zo dicht mogelijk bij inflatieniveau ligt. Gezien de kostenontwikkeling voor de komende jaren betekent dit dat we een keuze moeten maken tussen twee benaderingen: de eerste benadering betekent een grotere stijging in 2023 en daarna, op basis van de huidige kostenramingen, drie jaar een gematigde stijging. De tweede benadering gaat (op basis van huidige cijfers) uit van een constante stijging van de tarieven voor de komende vier jaar die qua omvang ergens tussen de twee getallen van optie 1 in ligt ('rechte lijn'). Oftewel een langere periode van grote tariefsontwikkelingen. We kiezen voor een scenario dat meebeweegt met de inflatie. En we streven er zodoende ook naar om de periode met hoge tariefstijgingen zo kort mogelijk te houden.

Meeste flexibiliteit voor de komende jaren

Het kiezen voor een tariefscenario dat meebeweegt met de inflatie betekent dat de tarieven voor 2023 fors zullen stijgen. Dit doet pijn. We kiezen hier toch voor omdat dit uit te leggen is en past bij de hoge inflatie en de kostenstijgingen die we allemaal ervaren. We nemen de pijn op het moment dat het er is en schuiven het niet voor ons uit. Het voordeel hiervan is dat er een minder grote claim wordt gelegd op de jaren daarna. De huidige kostenstijging wordt niet naar de toekomst doorgeschoven. Daardoor blijft er ook ruimte om de mogelijke tegenvallers in die jaren op te vangen.

Keuzeruimte voor nieuwe bestuur

Het nieuwe bestuur dat in 2023 aantreedt krijgt als basis de meerjarenraming die nu wordt opgesteld en het bijbehorende tariefscenario. Doordat in het scenario waarin we meebewegen met de inflatie de tariefontwikkeling voor de jaren 2024 en verder gematigd is, heeft het nieuwe bestuur de ruimte om eigen keuzes te maken. Dit gaat wel uit van de economische situatie zoals we die nu inschatten.

Iedereen voelt de crisis in de portemonnee; we kiezen daarom voor begrenzing tariefstijging

We zijn ons ervan bewust dat, welk tariefscenario ook wordt gekozen, dit pijn gaat doen bij de belastingbetalers. Onze inwoners, bedrijven en organisaties worden al geconfronteerd met stijgende prijzen voor boodschappen, energie en andere kosten. De crisis raakt iedereen op verschillende manieren en de stijging van de waterschapsbelasting komt daar bij. We hebben bij de keuze voor een tariefscenario stilgestaan bij de vraag of er een sociaal maximum zit aan het tarief. Is er een grens aan wat in één jaar verwerkt kan worden? Een lastendrukstijging met dubbele cijfers vinden wij maatschappelijk gezien niet wenselijk, ondanks de huidige situatie van stevige inflatie en prijsontwikkeling voor grond-, weg- en

waterbouw³. Voor ons ligt daar de grens. Dit betekent dat het meebewegen met de inflatie in ieder geval stopt bij het bereiken van dubbele cijfers in de lastendrukontwikkeling. Boven deze grens worden de kosten doorgeschoven naar de jaren 2024 en verder. Dit zal dan de flexibiliteit en keuzeruimte voor het nieuwe bestuur evenredig beperken.

Onzekerheden blijven

De onzekerheden in de kostenontwikkelingen, in de komende jaren maar ook in de komende maanden, vergen een tariefscenario dat hiermee om kan gaan. We hebben er vertrouwen in dat dit scenario daaraan voldoet. In oktober wordt de kostenontwikkeling (waaronder de energieprijzen, het inflatiecijfer en de loonontwikkeling) voor de komende jaren op basis van de actuele inzichten en besluiten geactualiseerd en leidt dit tot de definitieve tarieven. We willen hierbij nogmaals aangeven dat de lastendrukontwikkeling daarbij niet in de dubbele cijfers terecht komt. Afhankelijk van de situatie op dat moment zal dit voor de jaren daarna een beperkte dan wel hogere tariefontwikkeling betekenen.

Cijfermatige uitwerking tariefscenario ter indicatie

Het tariefscenario is meerjarig, maar het meerjarenperspectief is onzekerder dan anders. We hebben in de afweging betrokken wat de keuze voor nu betekent voor de volgende jaren. Dit is meer dan voorheen indicatief, omdat de onzekerheden in de meerjarenraming groter zijn dan in andere jaren. Daarnaast is in het tariefscenario rekening gehouden met een ingroei in het nieuwe nog vast te stellen reservebeleid.

Op basis van de cijfers in deze kadernota is het tariefscenario voor de watersysteemtaak en de zuiveringstaak ter indicatie doorgerekend. Voor de watersysteemtaak betekent dit dat er in 2023 sprake is van een hoge stijging van het tarief. In 2023 komt de stijging van de heffingsopbrengst uit op een percentage rond de 8% à 9% (de huidige meerjarenraming 2023-2025 gaat uit van een jaarlijkse stijging van 3,5%). In de jaren daarna zal er op basis van de meerjarenraming in deze kadernota sprake zijn van een stijging tussen de 5,5% en 7,5%. Voor de zuiveringstaak betekent dit dat de voorziene tariefstijging uit de huidige meerjarenraming met € 1,00 per jaar moet worden bijgesteld naar rond de € 2,00 per jaar voor de komende jaren.

In oktober worden de bestuursbesluiten die na vaststelling van de kadernota worden genomen, nieuwe (of veranderingen in de) autonome ontwikkelingen en eventuele mutaties in de eenheden opgenomen in een technische notitie aan de AV. Op basis van het tariefscenario en de geactualiseerde cijfers worden dan de tarieven definitief berekend (inclusief de bandbreedte van de meerjarenraming) en vervolgens in de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 opgenomen en in november aan de AV ter vaststelling aangeboden.

³ In april 2022 stegen de prijzen van Grond-, Weg-, en Waterbouw volgens het CBS 18,9% ten opzichte van een jaar geleden. (<https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84538NED>).

BIJLAGE KADERNOTA 2023-2026

Inhoud

1.	Ontwikkelingen	14
1.1.	Thema's.....	14
1.2.	Programma bestuur en omgeving.....	15
1.3.	Programma Waterveiligheid.....	16
1.4.	Programma Voldoende en gezond water.....	17
1.5.	Programma Schoon, gezuiverd water.....	18
1.6.	Programma Financiën, organisatie en informatie.....	19
2.	Overzicht lastenontwikkeling 2023-2026.....	22
2.1.	AV-besluiten na vaststelling Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025.....	22
2.2.	Autonome ontwikkelingen en collegebesluiten na Begroting 2022 & Meerjarenraming 2023-2025 ..	23
2.3.	Verwachte besluiten vóór vaststelling Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026	25
2.4.	Nieuwe ontwikkelingen ná vaststelling Begroting 2023 & Meerjarenraming 2024-2026.....	26
2.5.	Overzicht ontwikkeling loonsom.....	26
3.	Actualisatie Investeringsplanning 2022-2026.....	27
3.1.	Totaal beeld planning	27
3.2.	Totaal beeld kapitaallasten	28
3.3.	Speciale investeringen	29
3.4.	Reguliere (vervangings)investeringen.....	30
4.	Demografische en economische kengetallen.....	33
4.1.	Demografische cijfers.....	33
4.2.	Economische groeicijfers	34
5.	Historisch perspectief.....	36
6.	Tariefscenario	37

1. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt per programma geschetst welke ontwikkelingen er de komende planperiode op het waterschap afkomen. Het gaat om ontwikkelingen die bestuurlijk relevant zijn of waarvan de financiële consequenties nog niet bestuurlijk zijn vastgesteld.

1.1. Thema's

Klimaataanpak

In februari 2022 heeft de Algemene Vergadering de klimaataanpak vastgesteld. In de Klimaataanpak is beschreven wat Waterschap Zuiderzeeland de komende jaren gaat doen om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen. Er wordt een bijdrage aan Europese en nationale doelen geleverd door klimaatmaatregelen te integreren in de kerntaken. Dit vraagt om extra inzet en continue aandacht voor de klimaataanpak.

In 2022 is gestart met het programmatisch implementeren van de klimaataanpak. Dit betekent bijvoorbeeld dat er een programmastructuur is opgezet waarin de verbinding wordt gelegd met al bestaande trajecten en opdrachten. Daarnaast worden er vacatures opengesteld voor de drie in het bestuursbesluit genoemde rollen die invulling gaan geven aan:

- doorontwikkeling van hydrologische kennis;
- beleidscapaciteit om water en bodem als sturend principe inhoud te geven en in te brengen in beleidsprocessen en projecten van andere overheden;
- kennis voor de transitie naar een duurzaam waterbeheer.

Binnen het waterbeheer worden pilots gestart met als doel de duurzame oplossingen vast onderdeel te maken van de kerntaak. De maaibestekken van Lemmer en Urk zullen hierbij als pilot worden ingericht vanaf 2023. Daarnaast wordt vanaf 2023 de uitstoot bij transporten aanzienlijk verlaagd door gebruik te maken van een elektrische kraan in het maaibeheer. De opgedane kennis leiden tot meer concrete toepassing van de klimaataanpak voor de komende jaren. Binnen de waterketen worden de maatregelen betrokken bij de geplande investeringen voor onze AWZI's. In het hoofdstuk Investerings wordt hier uitgebreider op in gegaan.

Daarnaast wordt ook de bestaande goede samenwerking binnen Klimaatadaptatie Flevoland (KAF) verder voortgezet. We doen al veel, maar hebben we in de komende planperiode ook nog stappen te zetten om een bijdrage te leveren aan het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering.

Energiestrategie

De energiestrategie is in februari 2022 door de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland vastgesteld. De energiestrategie zet in op een fossielvrije toekomst en kostenbeheersing. Hiervoor moeten we energie besparen én duurzame energie efficiënt inzetten zodra deze beschikbaar is. De komende periode zetten we in op het fossielvrij maken van het eigen energieverbruik, leveren we een actie bijdrage aan de regionale energietransitie, en werken we aan klimaatneutraliteit. Op korte termijn wordt de organisatie omtrent de energiestrategie geïmplementeerd waarbij de aangevraagde personele capaciteit wordt ingevuld. Daarnaast gaan we aan de slag om vanaf 2024 daadwerkelijk elektriciteit af te nemen van Windpark Hanze.

Met de Oekraïenecrisis is een extra (en belangrijke) dimensie toegevoegd aan onze energiestrategie. Concreet zorgt het vijfde EU-sanctiepakket er voor dat we een andere gasleverancier moeten contracteren voor een deel van onze gasleveringen. Het waterschap is zich bewust van de maatschappelijke verantwoordelijkheid binnen de geopolitieke ontwikkelingen. Onze gasafhankelijkheid is gelukkig al fors afgenomen met de verduurzaming van gemaal Vissering. De marktprijzontwikkelingen maken dat energieprojecten eerder kansrijk zijn. Waar een investering eerder niet leek te worden terugverdiend in business cases, is dat wellicht met de huidige marktprijzen wel het geval. We bekijken wat dit betekent voor eerdere projectideeën.

Biodiversiteits(agenda)

De Algemene Vergadering heeft op 28 september 2021 de agenda biodiversiteit vastgesteld. Hierin is bestuurlijk vastgelegd dat het waterschap de biodiversiteit gaat versterken door het onderdeel te laten uitmaken van de reguliere werkprocessen. Dat wordt onder andere zichtbaar doordat we het aantal trajecten uitbreiden waar we maaien en ruimen (in plaats van alleen klepelen), in 2023 doen we dit op zo'n 10% van de droge taluds van tochten en keringen. Het streefdoel uit de vastgestelde biodiversiteitsagenda is onder andere om 60% van de watergangen in 2030 biodivers te onderhouden. Dit doel is gekoppeld aan de

duurzaamheidslening van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). Ook onderzoeken we hoe we pachters kunnen stimuleren om een biodivers beheer te voeren op onze verpachte gronden. De provinciale subsidie voor de jaren 2022 en 2023 is inmiddels toegekend. De Algemene Vergadering, de provincie en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) worden regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de doelrealisatie op het thema biodiversiteit.

1.2. Programma bestuur en omgeving

Waterschapsverkiezingen 2023

Iedere vier jaar vinden de waterschapsverkiezingen plaats. De volgende verkiezingen zijn gepland op 15 maart 2023. Het doel van het project Waterschapsverkiezingen is rechtsgeldige verkiezingen en in het verlengde hiervan de installatie van de bestuursleden. Daarnaast wordt gewerkt aan een adequate voorbereiding van de nieuwe bestuurders, zodat zij goed van start kunnen gaan.

De Tweede Kamer heeft besloten om het aantal geborgde zetels in waterschapsbesturen terug te brengen naar vier: twee zetels voor ongebouwd en twee zetels voor natuur. Ook vervalt de eis dat in het dagelijks bestuur minimaal één lid plaatsneemt via een geborgde zetel. De Eerste Kamer moet hierover nog besluiten. Het streven is om deze wijziging in te laten gaan vanaf de verkiezingen in 2023.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de verkiezingen. Het waterschap is onder meer verantwoordelijk voor de registratie van de lijsten van de belangengroepen, de kandidaatstellingsprocedure en het vaststellen van de verkiezingsuitslag.

Communicatie is een integraal onderdeel van het project. Net als bij de verkiezingen in 2019 wordt een landelijke opkomst bevorderende campagne vanuit de Unie van Waterschappen georganiseerd. De gezamenlijke publieksaanpak via de 'Waterbazen' campagne vormt hiervoor de opmaat. De gedachte hierachter is continue aandacht voor waterbewustzijn met een extra impuls in het verkiezingsjaar. Waterschap Zuiderzeeland bevordert het waterbewustzijn via de lijnen van het dagelijkse werk en vertaalt de Unie-campagne naar ons gebied.

Bestuurlijke vernieuwing

In 2022 is verdere invulling gegeven aan 'voorkantsturing' door de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering is zo meer betrokken bij het agenderen van onderwerpen en krijgt zo beter inzicht in de onderwerpen met de bijbehorende bestuurlijke vragen die aan de orde gaan komen. In 2023 wordt de Termijnagenda verder uitgewerkt zodat deze de mogelijkheid biedt om vroegtijdig bestuurlijke prioriteiten aan te stippen en aan te geven waar interactie met de omgeving gewenst is.

Gebiedsontwikkelingen vragen om meer omgevingsmanagement

Naar verwachting is in de komende periode meer inzet nodig voor regionale gebiedsontwikkelingen. Bij de watertoets zien we de trend van toename van het aantal aanvragen ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen in het beheergebied. Zoals de woningbouwopgave, aanleg van nieuwe bedrijventerreinen en (natuur)ontwikkelingen rondom onze dijken. De dynamiek in de omgeving neemt toe. Vraagstukken moeten steeds vaker en steeds intensiever met partners gerealiseerd worden. Dit zien we ook terug in intensievere (inter)regionale samenwerking (Samen Maken We Flevoland, Deltaprogramma's) en regionale gebiedsontwikkelingen (o.a. verstedelijkingsstrategie Zwolle, Metropoolregio Amsterdam).

De urgentie is groot om nú de goede keuzes te maken voor een duurzamere ruimtelijke inrichting van ons gebied. Er blijven verschillende ruimtelijke opgaven op ons gebied afkomen: de grote woningbouwopgave (100.000 woningen), duurzame landbouw, natuurontwikkeling, energietransitie, recreatie, infrastructuur, et cetera. Maar de ruimte is schaars en de grenzen van het bodem- en watersysteem komen in zicht. We streven ernaar om aan de voorkant van gebiedsontwikkeling en planvorming aan tafel te zitten, om het belang van bodem en water als sturend principe vroegtijdig te verankeren. Via advisering, toetsen en vergunningverlening borgen we het waterhuishoudkundig functioneren van de polders, nu en op langere termijn. In de huidige situatie zijn we niet in staat overal bij aan te sluiten. Dit levert een vraagstuk op voor hoe we dit willen aanpakken en wat dit betekent voor de benodigde capaciteit. De mogelijkheden worden nog dit jaar uitgewerkt en aan de AV voorgelegd.

De energietransitie versnelt door duurzame energieopwekking en een toenemende vraag. Ook de grote opgave aan woningbouw in het beheergebied vraagt om uitbreiding van het energienetwerk. Om aan de toenemende vraag te voldoen is een complete opwaardering van het bestaande elektriciteitsnetwerk nodig. Deze omvangrijke opwaardering heeft een zeer hoge urgentie en is al gestart. Realisatie van deze ontwikkeling vraagt meerjarig veel extra inzet van vergunningverlening voor het in behandeling nemen van

aanvragen voor vergunningen voor het leggen van kabels langs, door en nabij watergangen en waterkeringen en extra inzet voor het toezicht op de vergunningen.

Legger op orde

De legger is een belangrijk register waarin waterstaatswerken en bijbehorende onderhoudsplichtigen worden vermeld. Om de risico's voor het waterschap te beperken is een actuele legger een must. Dit is belangrijk omdat de legger enerzijds een wettelijk verplicht document is en anderzijds een bron van informatie is voor intern gebruik maar ook door derden te raadplegen is. Het handelingskader voor het aanwijzen van onderhoudsplichtigen (o.a. particulieren) in stedelijk gebied is recentelijk vastgelegd en kan worden doorvertaald naar de legger. Het op orde brengen van de legger wordt projectmatig opgepakt met het doel om eind 2023 een volledig en actuele legger te hebben.

Omgevingswet

Vanaf 2023 zal de Omgevingswet in werking treden. Dat is een belangrijk moment omdat vanaf dan de wet in de praktijk wordt toegepast. Het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht en Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) worden na de inwerkingtreding verder ontwikkeld en gemonitord om de doelen van de wet te halen de beoogde verandering door te voeren. Ook zullen onvolkomenheden gerepareerd moeten worden. Met onze gebiedspartners zullen we, met respect voor ieders rollen en verantwoordelijkheden, de stappen blijven zetten die nodig zijn om de doelstellingen van de Omgevingswet te realiseren.

Herziening belastingstelsel

De Unie van Waterschappen en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werken aan een "wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel" met daarin voorstellen voor de oplossing van de urgente knelpunten en voor meekoppelkansen. De AV is de afgelopen jaren direct betrokken geweest bij de totstandkoming van de voorstellen. Het voorstel over tariefdifferentiatie gebouwd wordt als gevolg van de inbreng van VNO-NCW wordt als optioneel gepresenteerd. In de tweede helft van 2022 kunnen de waterschappen als onderdeel van de formele consultatie formeel reageren. Volgens de huidige planning zouden de eerste aanslagen volgens de nieuwe systematiek in 2025 kunnen worden verstuurd.

1.3. Programma Waterveiligheid

Programma Waterveiligheid

Het reguliere beheer en onderhoud op het gebied van waterveiligheid is op orde en in de meerjarenonderhoudsplanung ligt vast wat er nodig is om dit op orde te houden. Binnen het programma waterveiligheid zijn twee ontwikkelingen met grotere impact gaande: de versterkingsprojecten binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de beoordeling van onze primaire keringen. Naast deze ontwikkelingen gebeuren uiteraard veel dagelijkse zaken op het gebied van waterveiligheid zoals advisering, beheer en onderhoud en beleidsontwikkeling. Voor dit laatste onderwerp geldt dat in 2023 gestart wordt met een actualisatie van het waterveiligheidsbeleid (in plaats van de in de begroting genoemde datum van 2022).

Beoordeling primaire keringen

In 2018 stelde de Algemene Vergadering tot met het jaar 2024 middelen beschikbaar voor de beoordeling van de primaire keringen. Inmiddels hebben wij de eerste beoordeling afgerond en starten de voorbereidingen voor de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO-2). Deze loopt van 2023 tot en met 2035. We verwachten eind 2022 of begin 2023 een voorstel voor te leggen aan de Algemene Vergadering met een plan van aanpak voor deze tweede beoordelingsronde.

Versterkingsprojecten en Hoogwaterbeschermingsprogramma

Het project versterking IJsselmeerdijk start naar verwachting eind 2022 met de planuitwerkingsfase. De nieuwe raming is voornamelijk als gevolg van prijsstijgingen aanzienlijk hoger. Tevens worden er twee innovatieprojecten uitgevoerd, waarvoor 100% financiering geldt. Deze beschikkingen voor 100% financiering worden in 2022 bij het HWBP aangevraagd. In 2025 staat de versterking van twee kunstwerken in de regionale kering langs het Kadoelmeer gepland. De versterking van de Oostvaardersdijk staat geprogrammeerd voor 2027. Bij Lelystad spelen er plannen voor de kustontwikkeling die hierbij betrokken worden. De nazorgfase van het project Drontermeerdijk wordt in 2023 afgerond. We zijn goed aangesloten op de aanleg van de nieuwe brug en het amoveren van de Roggebotsluis. De kosten hiervan worden nog vergoed door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Op basis van de informatie uit de eerste beoordelingsronde werken we een eerste beeld uit van de dijkversterkingsprojecten die daaruit volgen en hoe die geprogrammeerd kunnen worden. Om op het landelijke programma te komen moet een ingangstoets worden uitgevoerd. Het voornemen is om dijktraject 8-4 nog dit jaar aan te melden bij het concept programma. Hierop staan projecten die op een bepaald

moment aangepakt worden, maar die nog niet definitief geprogrammeerd zijn. Conform de geldende kaders voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (AV 30 juni 2020) wordt de AV vooraf om instemming gevraagd als een project wordt aangemeld voor het programma zelf.

1.4. Programma Voldoende en gezond water

Klimaatbestendig watersysteem

Het klimaat verandert, in sommige delen van ons gebied daalt de bodem, de bevolking groeit en de druk op de ruimte blijft onverminderd groot. Het watersysteem verandert mee. Hier zitten wel grenzen aan. Dit betekent dat er in sommige situaties overlast zal zijn. Door teveel water of door te weinig water. In sommige gevallen kunnen we mogelijk de huidige functies niet meer allemaal faciliteren. Door vooruit te kijken willen we dit soort vraagstukken tijdig agenderen.

Voor de korte termijn (10-25 jaar) doen we dit onder andere op basis van de watersysteemoetsing. De volgende toetsing vindt plaats in 2024. Bij deze toetsing toetsen we of het watersysteem nu en in de toekomst voldoet aan de normen voor wateroverlast. Naast de normen kijken we hierbij ook naar de drooglegging. Voor drooglegging zijn geen normen, maar voldoende drooglegging is wel essentieel voor het verbouwen van gewassen. Naast teveel aan water hebben we ook te maken met te weinig water. Ook op dit vlak kijken we vooruit in het project Waterbeschikbaarheid. Begin 2023 wordt hierover besloten. Nieuwe inzichten kunnen leiden tot nieuwe opgaven voor het waterschap. De omvang is op dit moment nog niet in te schatten.

Voor de langere termijn (2100) is het belangrijk om inzicht te hebben in scenario's en 'adaptatiepaden' of handelingsperspectieven. Hierdoor kunnen we anticiperen op klimaatverandering en andere toekomstige ontwikkelingen. Op basis van de kantelpuntenanalyse kunnen korte termijn beslissingen (in het brede ruimtelijk domein) worden verbonden aan lange termijn opgaven (t.a.v. ons watersysteem). In 2022 wordt gewerkt aan de scopebepaling en opdrachtformulering, zodat deze verkenning in 2023 kan starten.

Oppervlaktewatermeetnet

Voor een goed inzicht in het functioneren van het watersysteem is het essentieel dat het meetnet op orde is. In 2021 is besloten over een beter grondwatermeetnet. Ook voor het oppervlaktewater is behoefte aan een beter meetnet. Om beter zicht te hebben op de situatie en ook om beter te kunnen sturen. Ontwikkelingen als de biodiversiteitsagenda en de energiestrategie vragen meer flexibiliteit in het beheer. Goede meetgegevens zijn ook hierbij een voorwaarde om tijdig bij te kunnen sturen indien nodig. De wens is om in 2023 een beter oppervlaktewatermeetnet in te richten.

Kader richtlijn water (KRW): creosootoevers hebben mogelijk grote financiële impact

In november 2021 heeft de AV ingestemd met het maatregelenpakket van het waterschap voor de derde KRW-planperiode. Onderdeel van het maatregelenpakket zijn de aanleg van een vispassage bij gemaal de Blocq van Kuffeler en onderzoek naar de noodzaak van de vervanging van gecreosoteerde oeverbeschoeiing in de Noordoostpolder en het vervolgens op basis van uitkomsten bepalen van de vervangingsopgave en het uitvoeren hiervan. Het onderzoek naar de noodzaak van de vervanging van gecreosoteerde oevers is inmiddels afgerond. Hieruit blijkt dat er ecologische risico's zijn en er dus een noodzaak is voor vervanging. Momenteel worden mogelijke vervangingsscenario's verkend. De scenario's worden in 2022 gedeeld en besproken met de AV. De verwijdering van gecreosoteerde oevers brengt aanzienlijke kosten met zich mee. De hoogte daarvan is afhankelijk van de uit te werken scenario's. Voor de realisatie van de vispassage bij gemaal de Blocq van Kuffeler geldt dat het moment waarop dit gebeurt, afhankelijk is van de besluitvorming over het project Oostvaardersoever. De aanleg van de vispassage kan deel uitmaken van dit (project)besluit. Op dit moment is hier nog niet meer duidelijkheid over te geven.

Toekomstige oeverconstructies

Inmiddels is de KRW maatregel voor het versneld aanleggen van duurzame oevers afgerond. Het vervangen van oeverconstructies wordt daarom weer in het reguliere onderhoudsprogramma opgenomen. Op het moment dat u deze Kadernota leest, heeft de besluitvorming over het toekomstige oeverconstructies met een smallere plasberm plaatsgevonden. Bij een duurzame oever met een smallere plasberm is minder grondaankoop nodig en wordt ook minder grond afgevoerd. Dit leidt tot lagere aanlegkosten ten opzichte van een duurzame oever met KRW profiel. Het eerste oeveronderhoud vindt plaats in 2024.

Voortstuwars

Het voortstuwarspakket bestaat uit de aanleg van twee voortstuwars (Johannes Posttocht en Hannie Schafttocht) en een pompinstallatie (Zuider d-tocht). Ook is voorzien in maatwerkmaatregelen. Het jaar 2022 staat in het teken van een volledige heroverweging van het projectplan Waterwet inclusief financiën en de ingebrachte bezwaren (en advies van de bezwarencommissie). Op ons verzoek is de deadline voor realisatie

door de subsidieverstrekker verschoven naar 1 november 2024. Afhankelijk van de verdere besluitvorming is uitvoering voorzien in 2023 en 2024.

Onderhoud gemalen

In de komende maanden wordt de financiële doorberekening gemaakt voor het beheer- en onderhoudsplan van de gemalen. Op dit moment wordt verwacht dat dit leidt tot een toename van de lasten, dat grotendeels veroorzaakt wordt door prijseffecten.

1.5. Programma Schoon, gezuiverd water

Uitvoering waterketenstrategie

In 2021 heeft de AV de integrale aanpak afvalwater als kader vastgesteld. Met dit kader is de richting bepaald voor de komende jaren om de doelstellingen te realiseren en ambities uit het bestuursprogramma in te vullen. De komende planperiode wordt uitvoering gegeven aan verschillende ontwikkelingen:

AWZI Almere

Rond de zomer 2022 is het Voorontwerp klaar voor de aanpassingen aan de AWZI. Daarnaast is dan inzichtelijk welke maatregelen nodig zijn om de zuivering klimaatneutraal te maken. Op dit moment worden testen uitgevoerd om te bepalen of de techniek met circulair biokool om microverontreinigingen te verwijderen werkt. Met AGV/Waternet wordt onderzocht of zij slib gaan aanleveren om op AWZI Almere te vergisten.

AWZI Zeewolde

Op de AWZI Zeewolde is de afgelopen jaar gewerkt aan het testen van de fijnzeef om cellulose uit het afvalwater te halen. De eerste tests zijn succesvol, maar er zijn nog extra analyses nodig. Bij een positief resultaat kunnen we starten met het traject om van de afvalstofstatus af te komen. In het najaar van 2022 wordt een uitvoeringskrediet aangevraagd.

Nationaal Groeifonds

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in het najaar van 2021 het Groeiplan Watertechnologie ingediend voor een bijdrage uit het Nationale Groeifonds. In dit groeiplan werken de waterschappen in Waterkracht verband, samen met kennisinstellingen en ondernemers aan verbetering van de waterkwaliteit, circulariteit en innovatieve Smart-ICT oplossingen in de waterketen. De commissie Dijsselbloem heeft het kabinet geadviseerd om voor het Groeiplan Watertechnologie een reservering van 135 miljoen euro beschikbaar te stellen uit het Nationaal Groeifonds. Om te komen tot een besluit over het vervolgproces wordt een stappenplan opgesteld. Op dit moment is nog niet duidelijk of en zo ja hoe Zuiderzeeland betrokken zal zijn bij een nieuw voorstel. De bijdrage zal in ieder geval substantieel lager zijn dan in eerste instantie aangevraagd.

Maatwerkafspraken gemeenten

De stedelijke ontwikkeling in het gebied maken dat er de komende jaren goede afspraken gemaakt moeten worden met gemeenten over het afvalwatersysteem. Dit vraagstuk is het meest actueel in de gemeenten Almere, Zeewolde en Urk.

De komende jaren staat er veel te gebeuren op het gebied van afvalwater in Almere. Almere groeit de komende 30 jaar met zo'n 100.000 inwoners. Dit heeft consequenties voor het gemeentelijke afvalwatersysteem en voor het afvalwatertransport- en zuiveringssysteem dat in beheer is van Waterschap Zuiderzeeland.

Vanwege deze ontwikkelingen willen we het komende jaar een proces doorlopen om te komen tot goed onderbouwde en breed gedragen ambtelijke en bestuurlijke afspraken. Dit moet o.a. leiden tot een actualisatie van het huidige masterplan voor het Afvalwatertransportsysteem en een daaraan gekoppelde bestuursovereenkomst.

Urk groeit en dit vraagt om aanpassingen en uitbreiding van het transportsysteem. De vraag is hoe doen we dit. Tegelijkertijd willen gemeente en waterschap afspraken maken over een kostenverdeling zodat de jaarlijkse verrekening voor rioolgemalen kan komen te vervallen. Inmiddels is er een kostenverdeling afgesproken tussen gemeente en waterschap. De discrepantie is groot in de Noordoostpolder en op Urk in het bijzonder. In de overeenkomst spreken we af om samen te werken om discrepantie terug te dringen. De overeenkomst wordt naar verwachting na installatie van het nieuwe college van Urk vastgesteld.

Afgelopen jaar is een variantenstudie uitgevoerd voor de Zuidlob van Zeewolde. Hierin zijn een aantal technische varianten uitgewerkt om de toename van afvalwater te kunnen transporteren in de toekomst. Om tot een besluit te komen moeten de komende maanden nog een aantal stappen worden gezet. Grofweg gaat

het om afstemming met de omgeving, nadere kostenanalyse, afspraken maken over kostenverdeling en controle van de huidige assets.

Beheer en onderhoud zuiveringskringen

In de komende maanden wordt de financiële doorberekening gemaakt voort het beheer en onderhoudsplan van de zuiveringskringen. De verwachting is dat de kosten van beheer en onderhoud voor de zuiveringskringen (naast prijseffecten) toenemen door onder andere groei en groot onderhoud aan de IBA's.

Capaciteit specialistische kennis afvalwaterketen

Hier spelen twee zaken. Enerzijds het tekort in de markt en de moeite die het kost om de juiste mensen aan te trekken en te behouden. Daarboven op gaan de komende jaren een aantal cruciale collega's met pensioen. Anderzijds neemt het werk toe. We zien in alle zuiveringskringen dat er uitbreidingen nodig zijn. Dit leidt op dit moment tot prioritering en tijdelijke constructies om het werk te kunnen blijven uitvoeren. Een ander effect is dat meer lange termijn en innovatietrajecten op het gebied van afvalwatertransport stilliggen. Aanvullende capaciteit is nodig om deze issues aan te kunnen pakken.

Persleidingbeheer

De voorgenomen aanpak om 2 persleidingen per jaar te inspecteren is voorlopig teruggebracht tot 1 per jaar. In 2023 moet dit worden geëvalueerd. Dit is het gevolg van hogere kosten dan in eerste instantie begroot. Tot nu toe valt de staat van de geïnspecteerde persleidingen mee. De verwachting is dat de komende jaren meer kennis van andere leidingbeheerders benut kan worden om betere risicoafwegingen te kunnen maken en heel gericht inspectie, beheer en onderhoud uit te voeren.

Beleid buitengebied/eigen IBA's

Afvalwater in het buitengebied heeft al geruime tijd de aandacht van bestuur, organisatie en omgeving. Tot nu toe zijn de verschillende aspecten hiervan apart opgepakt. In 2022 wordt gestart met een evaluatie die is gericht op een integrale aanpak om helderheid en samenhang te creëren op de wijze waarop Waterschap Zuiderzeeland aankijkt tegen het vraagstuk van afvalwater buiten de steden en dorpen en wat dit betekent voor het handelen van het waterschap. Dit raakt zowel de bewoners, bedrijven en ontwikkelaars in het buitengebied als de provincie, gemeenten en natuurlijk het waterschap zelf.

Zuivering afvalwater Oosterwold

In 2022 neemt het waterschap een besluit over deelname aan een decentrale pilotzuivering in het deelgebied van Oosterwold waar riolering wordt aangelegd. Deze installatie zuivert het afvalwater van 400 tot maximaal 800 woningen. De tijdelijke decentrale zuivering is voor het waterschap pilotlocatie voor onderzoek naar duurzame zuiveringstechnieken die in de toekomst kunnen worden toegepast op de AWZI Almere en eventueel de andere zuiveringen. Deelname betekent dat het waterschap bijdraagt in de investering van de pilotzuivering en daarnaast jaarlijks bijdraagt in de lasten voor beheer en onderhoud na 2024.

Invulling van de zorgplicht inzameling stedelijk afvalwater

De komende jaren werkt de gebiedsorganisatie samen met gemeente en waterschap aan het verbeteren van het functioneren van IBA's in fase 1A van Oosterwold als invulling van de gemeentelijke zorgplicht inzameling afvalwater in Oosterwold. Medio 2022 hervat het waterschap het toezicht op de IBA's in Oosterwold bij bewoners die niet deelnemen aan het IBA-verbetertaject.

Discrepantie

In het bestuursprogramma en het collegeplan is de doelstelling opgenomen om de discrepantie (het verschil tussen de gemeten vuillast op de zuiveringen en de vuillast op basis van de belastingheffing) te reduceren. Het reduceren is een complexe opgave maar door uitgevoerde analyses en onderzoek is het waterschap in staat om steeds gericht te werk te gaan. De komende tijd zullen de acties gericht zijn op de deelgebieden waar de discrepantie het hoogst is. Dit nadrukkelijk ook in samenwerking met GBLT, de gemeenten en de Omgevingsdienst.

1.6. Programma Financiën, organisatie en informatie

Financieel beleid

De huidige reserveomvang en de relatief beperkte schuldenpositie maken dat Waterschap Zuiderzeeland een goede financiële uitgangspositie heeft. Het financieel beleid van het waterschap richt zich erop om deze positie ook in de toekomst te borgen met inachtneming van de omvangrijke opgaven die er liggen op het gebied van onder andere waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en klimaat en duurzaamheid. Hiertoe zijn in de afgelopen periode de lange termijn planningen geactualiseerd en is de leningenportefeuille geoptimaliseerd. In 2022 vindt herijking van het reserve- en schuldenbeleid plaats. De AV ontvangt een voorstel voor het nieuwe beleid in het najaar van 2022. Als vervolg daarop wordt in 2023 het financieringsstatuut door het college geactualiseerd.

Organisatieontwikkeling

De ontwikkeling en verdere uitwerking van de ingevoerde topstructuur is verder vorm gegeven en verbijzonderd in heldere sturing- en governance uitgangspunten. Bestaande en lopende organisatieontwikkelingen zijn in beeld gebracht en daar waar mogelijk logisch aan elkaar verbonden. De komende jaren is het door-ontwikkelen van onze organisatie een continu proces.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is in toenemende mate krap. Dit is een uitdaging aangezien er wel een flink aantal vacatures is, waarvan een aantal met een specialistisch karakter. Zodoende bekijken wij kritisch hoe we ons presenteren op de arbeidsmarkt. We willen toegankelijk zijn en laagdrempelig, staan open voor kennismaking. Ontwikkelbaarheid kan belangrijker zijn dan direct een perfecte match. Verder slaan we nieuwe wegen in om mensen te werven, zoals bijvoorbeeld de digitale banenbeurs. Ook presenteren we ons meer op sociale media zoals LinkedIn.

Ook willen wij een inclusieve organisatie zijn. Wij hebben ons gecommitteerd aan het creëren van extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Dat heeft op dit moment geresulteerd in 9 banen (ook ruimte voor vrijwillige banen), waarvan er 6,41 meetellen voor de wet Banenafspraken. Maar daarmee zijn we er nog niet. Als waterschap moeten wij minstens 11,8 banen realiseren voor mensen uit de doelgroep Banenafspraken (voor 1 januari 2024). Dat betekent dat we hard aan de slag zijn en samen met leidinggevenden takenpakketten samenstellen om de nodige banen in te kunnen vullen. De planning is om in het najaar een voorstel hierover aan de AV voor te leggen.

Samen Toekomstgericht Werken

De manier van werken is door de coronapandemie blijvend veranderd. Positieve ervaringen, zoals de versnelling op het gebied van digitaal vaardige medewerkers, willen we doorzetten. Negatieve gevolgen van volledig thuiswerken, zoals eenzame werknemers, kunnen we hopelijk voorgoed achter ons laten. De veranderende manier van samenwerken, heeft voor een andere kijk op de werkomgeving gezorgd. Binnen de organisatie is besproken hoe we plaats- en tijdbewust werken mogelijk maken voor elkaar. Voor de komende jaren gaan we hier mee aan de slag in lopende organisatie-ontwikkeltrajecten, door bijvoorbeeld digitale fitheid actueel te houden.

Kantoor Larserbos

In relatie tot corona en eerdergenoemde ontwikkelingen, leek het niet logisch om de vernieuwing van het kantoorconcept op kantoor Larserbos door te zetten. In dit kader is besloten om alleen de strikt noodzakelijke aanpassingen door te voeren. Het gaat dan om maatregelen die vanuit Arbo-omstandigheden of om een andere reden niet uitgesteld konden worden. De kantoorinrichting en de (klimaat)installaties zijn op korte termijn aan vervanging toe en renovatie van dit kantoor gaat nu waarschijnlijk gebeuren in 2023.

Digitale transformatie: onze informatiestrategie

De technologische ontwikkelingen gaan snel en zorgen voor een enorme dynamiek met impact op hoe we leren, werken, contacten onderhouden en onze vrije tijd besteden. Volgens deskundigen staan we aan het begin van de digitale transformatie van de samenleving. Denk daarbij aan de transformatie van energievoorziening, onderwijs, veiligheid, wonen en zorg.

Het eindplaatje van de digitale transformatie is nog niet eenvoudig te schetsen. We weten wel wat nodig is om de basis op orde te krijgen en in welke richting we moeten bewegen om de kansen te grijpen die de informatiesamenleving biedt. Op basis van de Informatiestrategie 2021-2025 zijn we gestart met het op orde brengen van de basis informatievoorziening (wat moet en wat hoort) en verkennen we in pilots wat mensgedreven en datagericht werken ons kan opleveren en wat daar voor nodig is (wat loont). De eerste fase van het realiseren van de Informatiestrategie 2021-2025 staat gepland tot medio 2023 en verloopt conform planning. De sectorbrede samenwerking via het Waterschapshuis vraagt veel van zowel het Waterschapshuis als van de individuele waterschappen, dit geldt ook voor Zuiderzeeland. Hiervoor is een strategische herijking gestart.

Impactanalyse voor digitale en privacywetgeving

De Europese en nationale wetten en regels geven randvoorwaarden en stellen eisen aan de manier waarop we ons werk inrichten. Hoewel wetten en regels over het algemeen een langlopende werking hebben, verandert het onder invloed van maatschappelijke- en technologische ontwikkelingen op dit moment snel. Denk aan de op komst zijnde Europese wetgeving op het gebied van Artificial Intelligence en de ontwikkeling naar een open overheid.

De wijzigende en nieuwe wetten en regels leiden in zichzelf vaak tot aanpassing van de processen en informatievoorziening, waarbij het kort gezegd gaat het om:

- Grenzen: wat mag / mag niet?
- Voorwaarden: hoe mag het? wanneer moet het?

Om inzicht te hebben in de impact van de wetten die de komende periode op het waterschap afkomen worden deze in samenhang bekeken en wordt een impactanalyse uitgevoerd. Deze bevat een visie en ambitieniveau, beleidsuitgangspunten, impact op organisatie, processen, financiën en de informatiehuishouding

Wet open overheid (Woo)

Per 1 mei 2022 moet Zuiderzeeland voldoen aan de Wet open overheid (Woo). Hiertoe zijn de eerste verplichte documenten gepubliceerd en is een Woo-contactpersoon aangesteld. De verdere implementatie van de Woo neemt meerdere jaren in beslag en wordt in logische samenhang met de andere wetgeving geïmplementeerd op basis van de resultaten van de impactanalyse.

Security en privacy

Een belangrijke reden om te investeren in een robuuste en toekomst vaste informatiehuishouding was een sector breed vastgesteld hoog risicoprofiel. Als sector en individueel waterschap waren we kwetsbaar voor cybersecurity en liepen we risico's in het kader van privacywetgeving. Om deze risico's te verkleinen is ingezet op het implementeren van technische- en organisatorische maatregelen op een hoog ambitieniveau (4), te bereiken in 2022 met als tussenstap ambitieniveau 3 in 2021. Tijdens de in december 2021 uitgevoerde sectorbrede audit is vastgesteld dat Zuiderzeeland de maatregelen behorend bij ambitieniveau 3 heeft gerealiseerd en op dit onderwerp bij de koploper-waterschappen behoort.

Het borgen van de geïmplementeerde maatregelen vraagt extra beheercapaciteit bij zowel de technische- als de kantoorautomatisering. Daarnaast is een organisatie breed kwaliteitszorgsysteem onontbeerlijk.

Bij het inrichten van systemen en processen en het gebruik en beschikbaar stellen van data gaat het niet alleen om wat mag of niet mag, maar met name wat (maatschappelijk) wenselijk is. Binnen Zuiderzeeland willen we hier specifiek aandacht aan geven en wordt ethiek toegevoegd als belangrijk onderdeel van privacy.

Kwaliteitszorgsysteem

Om aantoonbaar te kunnen garanderen dat we in control zijn wordt, op basis van het kwaliteitssysteem Informatie, een organisatiebreed kwaliteits(ont)zorgsysteem ontwikkeld. Dit systeem (informatie, processen, rollen, ondersteunende applicaties en een dashboard) zal de basis zijn voor de specifieke kwaliteitssystemen zoals VCA, Arbo, Milieu, Atex, Privacy, security, audits en benchmarks, etc. De opzet en verdere invulling start in 2022 en heeft enkele jaren nodig om volwassen te worden.

2. Overzicht lastenontwikkeling 2023-2026

In dit hoofdstuk wordt de lastenontwikkeling voor de komende planperiode beschreven aan de hand van inmiddels al genomen besluiten, autonome (prijs)ontwikkelingen en besluiten die in voorbereiding zijn.

2.1. AV-besluiten na vaststelling Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025

In onderstaande tabel is weergegeven welke besluiten de AV heeft genomen sinds de vaststelling van de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025.

Bestuursbesluit	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Loonsom?
Bestuur en omgeving					
Bijdrage GR GBLT	0,1	0,1	0,1	0,1	Nee
Bijdrage GR Het Flevolands Archief	-	-	-	-	Nee
Klimaataanpak	0,3	0,5	0,5	0,5	Ja
Energiestrategie	0,4	0,2	0,2	0,2	Ja
Voldoende en gezond water					
Bijdrage GR Aqualysis (incl meerjarenraming)	0,1	0,2	0,2	0,3	Nee
Impulsmaatregelen omgevingsbewust beheer en onderhoud	0,1	0,1	0,1	0,1	Nee
Toekomstige Oeverconstructie	-	-0,1	-0,2	-0,0	Nee
Schoon, gezuiverd water					
Aanvullende kosten slibverwerking (uit reserve)	0	0	0	0	Nee
Financiën, organisatie en informatie					
Bijdrage GR Het Waterschapshuis	0,1	0,1	0,1	0,1	Nee
Optimalisatie leningenportefeuille					
Totaal⁴	1,0	1,1	1,0	1,3	

Tabel 1 – Bestuursbesluiten sinds de vaststelling van de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025

Stijging bijdrage Gemeenschappelijke Regelingen

De begrotingen van de diverse Gemeenschappelijke Regelingen (GBLT, Aqualysis en Het Flevolands Archief) zijn in de AV van 7 juni behandeld. Op 5 juli ligt de begroting van Het Waterschapshuis voor in de AV. Hieruit volgt een aantal kostenverhogingen die deels binnen de inflatieruimte zijn op te vangen, maar deels ook leiden tot een toename van de begroting en meerjarenraming.

Klimaataanpak

Op 15 februari heeft de AV de klimaataanpak vastgesteld. Als gevolg hiervan stijgen de loonsomkosten in 2023 met € 0,3 miljoen en € 0,5 miljoen vanaf 2024.

Energiestrategie

Op 15 februari heeft de AV de energiestrategie vastgesteld. De aanvullende kosten die hiermee gemoeid zijn bedragen € 0,4 miljoen in 2023 en € 0,2 miljoen voor de jaren daarna. In 2023 bestaat de toename voor € 250.000 uit loonsom en voor het resterende deel uit overige kapitaallasten. De toename vanaf 2024 bestaat volledig uit een toename van de loonsom. De vaststelling van de energiestrategie heeft ook gevolgen voor de investeringsplanning. De resterende investeringen uit het masterplan duurzame energie vervallen en op (middel)lange termijn worden nieuwe investeringen toegevoegd (o.a. voor de realisatie van zonnepanelen en energie-opslag). Deze zijn toegelicht in hoofdstuk 3.

⁴ In de optelling kunnen afrondingsverschillen zitten, waardoor het totaal niet lijkt aan te sluiten.

Capaciteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Vanwege een toename in zowel aantal als complexiteit van gebiedsontwikkelingen (in het bijzonder ook aanpassingen aan het transportnetwerk voor elektriciteit) is extra capaciteit nodig op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. In de AV van september ligt er naar verwachting een voorstel ter besluitvorming aan de AV.

Impulsmaatregelen omgevingsbewust beheer en onderhoud

Op 26 april heeft de AV ingestemd met het voorstel om het omgevingsbewust maaien naar alle stedelijke wateren in het beheergebied. De benodigde middelen hiervoor lopen op van € 51.000 in 2023 naar € 87.000 vanaf 2025

Aanvullende kosten slibverwerking

In 2019 heeft de AV besloten om het te laten verwerken bij HVC en hiertoe deelnemer te worden in de GR Slibverwerking. Om het slib van Zuiderzeeland (en ook dat van AGV en HHNK) te kunnen verwerken realiseert HVC een nieuwe slibdrooginstallatie. De realisatie van deze drooginstallatie zal naar verwachting langere tijd in beslag nemen. Voor Zuiderzeeland betekent dit dat langer gebruik moet worden gemaakt van een tijdelijke oplossing met hogere kosten. Ten opzichte van de huidige begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 gaat het naar verwachting om een totaalbedrag van ca € 2 miljoen (dat deels in 2023 en deels in 2024 wordt uitgegeven). Deze hogere kosten worden gedekt uit aanvullende onttrekkingen van de bestemmingsreserve (zie ook AV voorstel 7 juli 2022).

Optimalisatie leningenportefeuille

Op 15 februari 2022 heeft de AV besloten om de leningenportefeuille te optimaliseren. Dit leidt tot een verlaging van de rentelasten met ca € 0,4 miljoen per jaar. Dit effect is meegenomen bij de raming van de kapitaallasten (zie paragraaf 2.2).

2.2. Autonome ontwikkelingen en collegebesluiten na Begroting 2022 & Meerjarenraming 2023-2025

Hieronder worden de autonome ontwikkelingen en de collegebesluiten weergegeven die hebben plaatsgevonden na vaststelling van de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025. Omdat de autonome ontwikkelingen voor een belangrijk deel uit prijsontwikkelingen bestaan, zijn deze apart weergegeven en toegelicht.

De huidige begroting en meerjarenraming loopt tot en met het jaar 2025. In de basis van de Kadernota is voor het jaar 2026 het lastenniveau van het jaar 2025 als uitgangspunt genomen.

Prijsontwikkelingen

Prijsontwikkelingen	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Loonsom?
Tekort inflatieruimte 2022	1,0	1,0	1,0	1,0	Nee
Tekort loonontwikkeling 2022 (CAO-akkoord)	0,4	0,4	0,4	0,4	ja
Inflatie- en loonontwikkeling ivm toevoeging nieuw jaar	-	-	-	1,4	Nee
Hogere inflatieontwikkeling 2023-2026	0,8	1,7	2,6	3,5	Nee
Hogere loonontwikkeling 2023-2026	0,3	0,4	0,4	0,5	Ja
Energieprijsstijging	0,2	3,6	3,0	2,9	Nee
Totaal prijsontwikkeling	2,7	7,1	7,4	9,7	

Tabel 2 – Indicatie financiële consequenties nieuwe ontwikkeling met verwachte besluitvorming vóór Begroting en Meerjarenraming

Toelichting prijsontwikkelingen

In de afgelopen periode zijn macro-economische ontwikkelingen ingrijpend gewijzigd als gevolg van de oorlogssituatie in de Oekraïne en de nasleep van de coronacrisis. Energieprijzen zijn sterk gestegen en de inflatie is toegenomen tot percentages rond de 10%. Dit werkt ook door in de begroting van het waterschap.

In de huidige begroting is rekening gehouden met een inflatie van 1,5% en een loonontwikkeling van 3%. In juni heeft de AV een voorstel ontvangen waarin toegelicht is dat de prijsontwikkeling in 2022 hoger uitkomt dan de 1,5% en dat de recent afgesloten CAO (met een loonstijging van 2% en 1,75% in 2022)

leidt tot een verwacht tekort in het lopende jaar dat ook doorwerkt naar de komende jaren. Naar verwachting gaat het om een totaalbedrag van € 1,4 miljoen.

Op basis van ramingen van het CPB en DNB is in de kadernota voor de komende jaren rekening gehouden met een inflatiepercentage van 3% en een loonontwikkeling van 4% in 2023 en 3,5% vanaf 2024. Dit ligt hoger dan de uitgangspunten uit de huidige B&MR 2022-2025. In 2023 leidt dit tot een kostenstijging van € 1,1 miljoen ten opzichte van de B&MR 2022-2025. Dit bedrag loopt op tot € 3 miljoen in 2025.

De energieprijzen voor 2023 liggen nog grotendeels vast. Omdat de energieprijzen met enkele honderden procenten zijn gestegen in de afgelopen periode, is er naast de "reguliere" inflatie apart rekening gehouden met hogere energielasten vanaf 2024. Hierbij is uitgegaan van de marktverwachtingen op basis van de forward-markt voor gas en elektriciteit. Dit leidt tot een toename van ruim € 3,5 miljoen in 2024 en bijna € 3 miljoen voor de jaren daarna.

In totaal leiden de bovenstaande prijsontwikkeling tot een toename van de lasten ten opzichte van de huidige B&MR 2022-2025 van 2,7 miljoen in 2023 tot € 7,4 miljoen in 2025.

Overige autonome ontwikkelingen en collegebesluiten

On onderstaande tabel zijn overige collegebesluiten en autonome ontwikkelingen genoemd die niet leiden tot verandering van beleid, maar die wel effect hebben op het lastenniveau uit de huidige B&MR 2022-2025.

Overige autonome ontwikkelingen en collegebesluiten	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Loonsom?
Programma waterveiligheid					
Actualisatie solidariteitsbijdrage HWBP	0,5	0,1	0,1	0,4	Nee
Beoordeling primaire keringen (doorwerking JR)	-0,1	-0,1	-0,4	-0,4	Nee
Programma Voldoende en Gezond Water					
Legesopbrengsten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	Nee
MJOP (Meerjaren onderhoudsplan) Waterbeheer	0,0	0,1	0,4	0,3	Nee
Programma Financiën, organisatie en informatie					
CAO: verhoging persoonsgebonden budget	0,1	0,1	0,1	0,1	Ja
Dividend NWB	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	Nee
Herinrichting buitenterrein waterschapshuis			-0,0	-0,0	Nee
Diverse programma's / programma-overstijgend					
Inrichting topstructuur organisatie (DenH)	-	-	-	-	Ja
Kapitaallasten agv actualisatie investeringsplanning inclusief optimalisatie leningenportefeuille	-0,4	-0,3	-0,6	-0,7	Nee
Totaal overige autonome ontwikkelingen en collegebesluiten	0,0	-0,2	-0,6	-0,5	

Tabel 3 – Indicatie financiële consequenties nieuwe ontwikkeling met verwachte besluitvorming vóór Begroting en Meerjarenraming

Vanuit de Unie van Waterschappen is een actualisatie gemaakt van de verwachte solidariteitsbijdrage van de waterschappen aan het HWBP. Dit leidt tot een toename van de jaarlijkse lasten met bedragen tussen de € 0,1 miljoen en € 0,5 miljoen per jaar.

Bij de vaststelling van de jaarstukken is aangekondigd, dat er een doorwerking van het jaarresultaat met betrekking tot de beoordeling van de primaire keringen.

Het college heeft in het traject van opstellen van de Kadernota een aantal keuzes gemaakt om de lastenstijging in de begroting te beperken. De begroting voor de legesopbrengsten is verhoogd op basis van ervaringscijfers in de afgelopen jaren met daarbij de verwachting dat (ruimtelijke) ontwikkelingen in het beheergebied de komende jaren zullen aanhouden. Ook is hierbij een inschatting gemaakt van effecten van de omgevingswet. De dividendopbrengsten zijn naar boven bijgesteld op basis van ervaringscijfers en het dividendbeleid van de NWB (€ 25.000). De herinrichting van het buitenterrein is 2 jaar naar achteren

geschoven om hiermee een bijdrage te leveren aan beperking van de kostenstijging. Het betreft dan een verlaging van de kapitaallasten in 2025/2026 met € 28.000.

Jaarlijks wordt voorafgaand aan de Kadernota het meerjarenonderhoudsplan voor het watersysteem en de waterkeringen geactualiseerd. Dit leidt tot een toename van de lasten. Hierin is tevens ruimte opgenomen om een aantal pilots uit te voeren bij het maabeheer in het kader van de klimaataanpak.

In de CAO van vorig jaar ligt vast dat het persoonsgebonden budget verhoogd wordt van € 5.000 naar € 6.000 per 5 jaar en dat dit budget voor medewerkers vanaf 57 jaar ook kan worden ingezet om verlof te sparen. Voor deze laatste moet een voorziening worden getroffen.

In 2021 is een extern advies over de topstructuur en de sturing in de organisatie opgesteld. Begin 2022 heeft het college ingestemd met de uitwerking hiervan. Deze uitwerking leidt tot een verschuiving tussen budgetten/loonsom in de organisatie maar is per saldo kostenneutraal.

Bij het opstellen van de Kadernota wordt ook de investeringsplanning, de financieringsbehoefte en de hieruit voortvloeiende kapitaallasten geactualiseerd. Hierbij is ook rekening gehouden met de uitgevoerde optimalisatie van de leningenportefeuille in februari 2022. In hoofdstuk 3 wordt uitgebreid ingegaan op de actualisatie van de investeringsplanning. Per saldo is er sprake van een afname van de kapitaallasten.

2.3. Verwachte besluiten vóór vaststelling Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

In onderstaande tabel is voor de ontwikkelingen waarover besluitvorming wordt verwacht vóór vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 indicatief weergegeven wat de verwachte financiële consequenties zijn.

Bestuursbesluiten na kadernota en voor MJB	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Loonsom?
Bestuur en omgeving					
-	-	-	-	-	
Waterveiligheid					
-	-	-	-	-	
Voldoende en gezond water					
Capaciteit Vergunningverlening, toezicht en handhaving	0,4	0,4	0,4	0,4	Ja
Onderhoudsplan gemalen (DenH)	0,0	0,0	0,0	0,0	Nee
Schoon, gezuiverd water					
Beheer en onderhoud zuiveringen (incl groei vervuilingseenheden)	0,4	0,6	0,9	0,9	Nee
Pilot decentrale zuivering Oosterwold	0,0	0,1	0,3	0,1	Nee
Maatwerkafspraken met gemeenten inzake transport afvalwater	0,0	0,0	0,0	0,0	Nee
Knelpunt systeembeheer technische automatisering	0,1	0,1	0,1	0,1	Ja
Gasmaatregelen Dronten	0,0	0,0	0,0	0,0	Ja (deels)
Capaciteit specialistische kennis waterketen	0,1	0,1	0,1	0,1	Ja
Realisatie strategie afvalwaterketen (AWZI's Almere en Zeewolde)	0,0	0,0	0,0	0,0	Ja (deels)
Consequenties Nationaal groeifonds	0,0	0,0	0,0	0,0	Ja (deels)
Financiën, organisatie en informatie					
Participatiewet	0,2	0,2	0,2	0,2	Ja
Totaal	1,2	1,5	2,0	1,9	

Tabel 4 – Indicatie financiële consequenties nieuwe ontwikkeling met verwachte besluitvorming vóór Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

De bovenstaande bedragen betreffen zijn inschattingen die zijn meegenomen bij de bepaling en afweging van het tariefscenario. De daadwerkelijke voorstellen en de besluiten zelf kunnen afwijken van de inschattingen die hierboven zijn opgenomen. Bij een aantal van de genoemde besluiten zijn geen bedragen opgenomen. Dit kan zijn omdat het gaat om bedragen van een beperkte omvang (afrondding naar nul), omdat de verwachting is dat de voorstellen kostenneutraal zijn of omdat de kosten van het besluit pas doorwerken na de planperiode. Bij de opstelling van de begroting zal uiteraard rekening worden gehouden met de daadwerkelijk genomen besluiten.

2.4. Nieuwe ontwikkelingen ná vaststelling Begroting 2023 & Meerjarenraming 2024-2026

In hoofdstuk 1 zijn verder ook (beleids)ontwikkelingen beschreven waarvan besluitvorming wordt voorzien ná vaststelling van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026, maar die mogelijk wel financiële consequenties kunnen hebben voor het lastenniveau in de planperiode. Hierbij valt te denken aan:

- Waterbeschikbaarheid
- Aanpassingen aan transportstelsels
- Creosoothoudende oevers

Voor deze nieuwe ontwikkelingen is zo goed mogelijk een inschatting gemaakt van de kosten. Deze inschatting is betrokken bij de bepaling van de tariefsscenario's. In onderstaande tabel is de hoogte van de kosteninschatting weergegeven waar in deze Kadernota rekening mee is gehouden:

Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Nieuwe ontwikkeling ná vaststelling B&MR 2023-2026	0	1,3	2,4	3,2

Tabel 5 – Indicatie financiële consequenties nieuwe ontwikkeling met verwachte besluitvorming ná Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

In hoofdstuk 1 is toegelicht dat uit meerjarig onderzoek naar creosoothoudende beschoeiing is gebleken dat er een opgave ligt in het kader van de KRW. De kosten voor het verwijderen van creosoothoudende beschoeiing zijn aanzienlijk en kunnen daarmee wezenlijk effect hebben op de totale kostenontwikkeling van het waterschap in de komende jaren. Op dit moment worden scenario's uitgewerkt over hoe met deze opgave kan worden omgegaan. De bestuurlijke besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden en dat zal waarschijnlijk niet voor vaststelling van de B&MR 2023-2026 zijn. In de kadernota is rekening gehouden met een kosteninschatting die ongeveer in het midden van de bandbreedtes ligt.

2.5. Overzicht ontwikkeling loonsom

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de mutaties van de loonsom op basis van de ontwikkelingen en genomen besluiten. Deze mutaties maken onderdeel uit van de ontwikkelingen zoals beschreven in de paragrafen 2.1 en 2.2.

Ontwikkeling / besluit	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Autonome ontwikkelingen				
Effect loonontwikkeling CAO 2022	0,4	0,4	0,4	0,4
Hogere Loonontwikkeling 2023 en verder	0,3	0,3	0,4	0,5
CAO: verhoging persoonsgebonden budget	0,1	0,1	0,1	0,1
Bestuursbesluiten				
Klimaataanpak (AV feb 2022)	0,2	0,3	0,5	0,5
Energiestrategie (AV feb 2022)	0,3	0,2	0,2	0,2
Inrichting topstructuur (DenH mrt 2022) – interne budgetneutrale verschuiving van exploitatielasten naar loonsom	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal mutaties	1,6	1,6	1,9	2,0

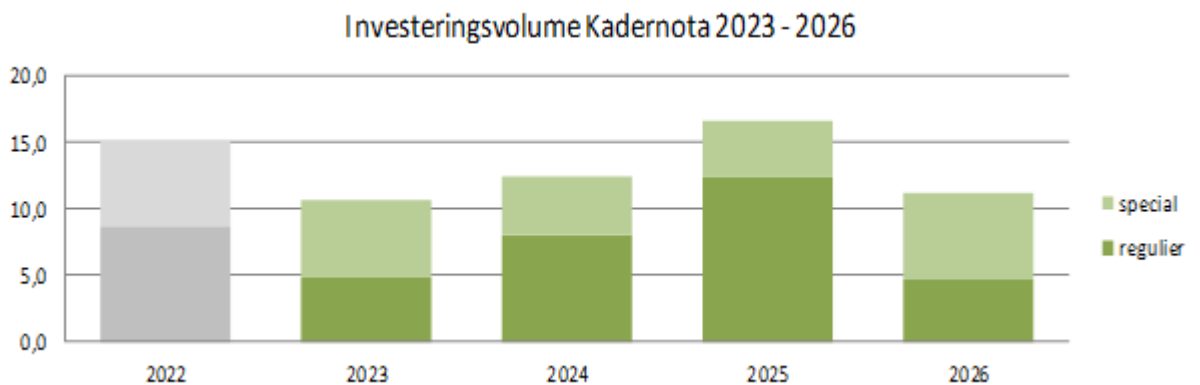
Tabel 6 – Overzicht mutaties loonsom sinds de vaststelling van de Begroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025

In de periode tot aan de vaststelling van de begroting wordt er naar verwachting nog een aantal voorstellen aan de AV aangeboden waaruit een mutatie in de loonsom naar voren komt. Voor de voorstellen waar dit speelt, is dit aangegeven in tabel 4 in paragraaf 2.3.

3. Actualisatie Investeringsplanning 2022-2026

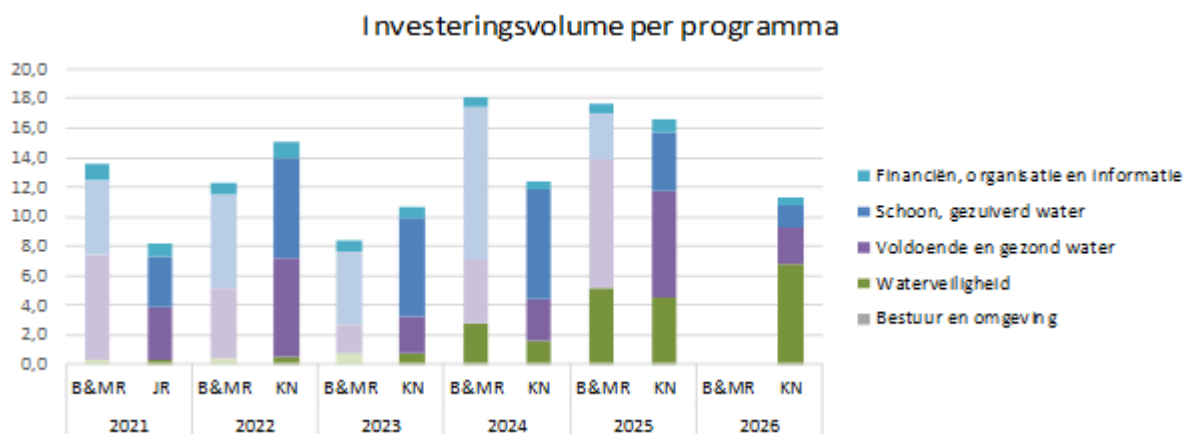
3.1. Totaal beeld planning

Tegelijkertijd met het opstellen van de kadernota 2023-2026 is ook de investeringsplanning geactualiseerd. In onderstaande grafiek is weergegeven wat het totale investeringsvolume per jaar is. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de speciale investeringen en reguliere investeringen.

Figuur 1 – Investeringsvolume Kadernota (bedragen * € 1 miljoen)

In onderstaande figuur zijn de investeringsvolumes per programma weergegeven van deze Kadernota ten opzichte van de Begroting 2022 & Meerjarenraming 2023-2025.

Figuur 2 – Investeringsvolume per programma, kadernota 2022-2025 t.o.v. begroting & meerjarenraming 2022-2025 (bedragen * € 1 miljoen)

In bovenstaande figuur is te zien dat het gerealiseerde investeringsvolume van 2021 €5,4 miljoen lager is uitgevallen dan het niveau dat is ingeschat bij opstelling van de Begroting 2022 & Meerjarenraming 2023-2025, uit te splitsen in programma voldoende en gezond water (€ 3,5 miljoen), schoon, gezuiverd water (€ 1,6 miljoen) en de overige programma's (0,3 miljoen).

Van voor de speciale investeringen geldt dat geplande uitgaven zijn doorgeschoven voor de renovatie van gemaal Vissering naar 2022 (realisatie 2021 bedraagt €2,3 miljoen versus B&MR €5,0 miljoen). Voor de reguliere investeringen geldt dat Ephyra 2.0 er uit springt, waar een bedrag van €0,9 miljoen is doorgeschoven naar 2022 vanwege vertraging door de toename van levertijd van materialen zoals ook in de jaarstukken 2021 is gerapporteerd.

Op totaalniveau is het investeringsvolume over de planperiode ongeveer gelijk gebleven. (2026 is hierin niet meegenomen vanwege het feit dat dit jaar geen onderdeel is van de planperiode van de huidige begroting & meerjarenraming).

Investerings Kadernota versus B&MR 2022

De toename van het investeringsvolume in 2022 wordt voor het belangrijkste deel verklaard door de vanuit 2021 doorgeschoven investeringsuitgaven voor de renovatie van verduurzaming van gemaal Vissering.

Toelichting mutaties investeringsvolume 2023

Het investeringsvolume in 2023 neemt toe met € 2,3 miljoen. Dit komt hoofdzakelijk door het naar voren halen van de investering in de uitbreiding van de capaciteit van AWZI Dronten, een toename in de raming van de renovatie van het aflatwerk bij de Marknessersluis en het nieuwe krediet voor de bouwkundige renovatie van de onderbouw van gemaal Lovink.

Toelichting mutaties investeringsvolume 2024

Het investeringsvolume in 2024 neemt af met € 5,7 miljoen. Dit komt door het vervallen van gereserveerde restant-investeringsbedragen uit het voormalige masterplan duurzame energie (- € 4,3 miljoen in 2024) en het hiervoor vermelde naar voren halen van de uitbreiding capaciteit van AWZI Dronten.

Toelichting mutaties investeringsvolume 2025

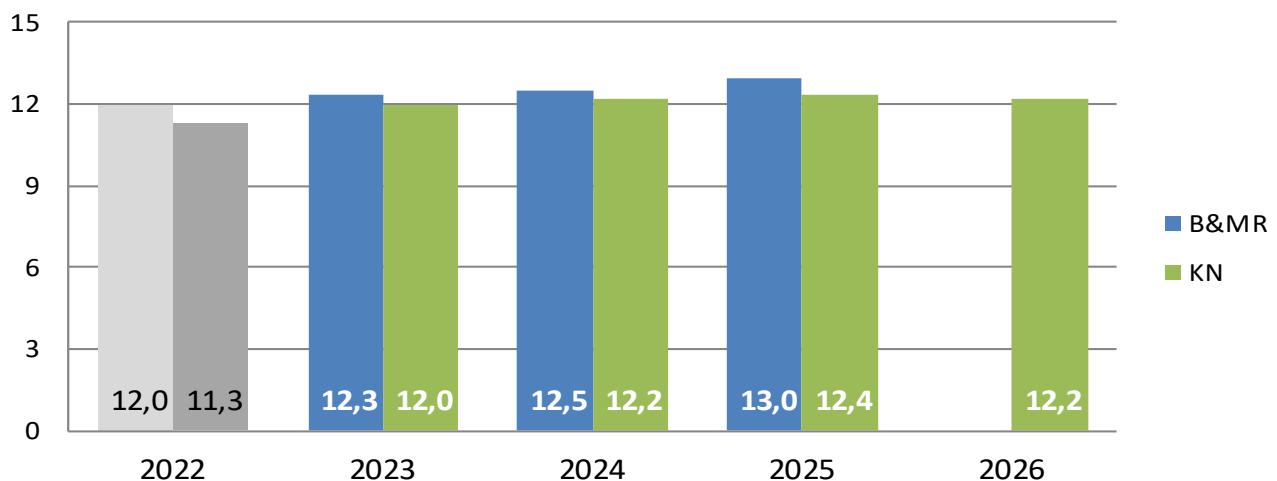
Het investeringsvolume 2025 neemt af met € 1,1 miljoen door diverse kleine mutaties in de programma's.

Toelichting nieuw investeringsvolume 2026

Het nieuw toegevoegde begrotingsjaar 2026 bevat een investeringsvolume van € 11,3 miljoen, waaronder de eigen bijdrage van het waterschap aan de realisatiefase van de IJsselmeerdijk in dat jaar, de renovatie van 7 rioolgemalen en de renovatie van gemaal Colijn.

3.2. Totaal beeld kapitaallasten

In onderstaande grafiek is weergegeven hoe de kapitaallasten van de investeringsplanning van deze kadernota zich verhouden tot de kapitaallasten uit de Begroting en Meerjarenraming 2022-2025 zoals die in november 2022 is vastgesteld.

*Figuur 3 – Kapitaallasten Kadernota t.o.v. B&MR 2022-2025 (bedragen * € 1 miljoen)*

Over de gehele planperiode is een daling te zien van de kapitaallasten. Deze komen hoofdzakelijk voort uit de in februari uitgevoerde optimalisatie van de leningenportefeuille. Daarnaast leiden de lagere investeringsvolumes in 2024/2025 tot lagere kapitaallasten aan het eind van de planperiode.

3.3. Speciale investeringen

Een groot deel van de investeringen die zijn opgenomen in de investeringsplanning betreffen vervangingsinvesteringen. Naast deze reguliere vervangingsinvesteringen zijn er speciale investeringen benoemd, waarvoor de AV vooraf per project de beleidsmatige kaders vaststelt. Speciale investeringen waarvoor de (gedeeltelijke) beleidsmatige kaderstelling en kredietverlening reeds heeft plaatsgevonden zijn: Windpark Hanze, Oosterwold, IJsselmeerdijk, Renovatie en verduurzaming gemaal Vissering, Maatregelen bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord, AWZI Almere fit for the future, aanpassing AWZI Zeewolde en P&ID's op orde. In de jaarstukken 2021 wordt ingegaan op de voortgang van deze projecten.

Voor de *IJsselmeerdijk* volgt na de zomer een AV-voorstel voor de kredietverlening van de planuitwerkingsfase. Voor de *Maatregelen in het bodemdalingsgebied Zuidwest Emmeloord* volgt een AV-voorstel met daarbij een heroverweging van het projectplan Voortstuwiers incl. financiën en ingediende bezwaren. Voor *Almere fit for the future* (AV juli 2021 en AV februari 2022) is het uitgangspunt opgenomen dat de uitbreiding van de AWZI Almere kostenneutraal moet plaatsvinden. Vanwege dit uitgangspunt is geen rekening gehouden met uitvoering en kapitaallasten. In het najaar van 2022 volgt een AV-voorstel.

Voor de komende jaren staat daarnaast nog een aantal andere investeringen op het programma, waarvoor de beleidsmatige kaders nog (deels) vastgesteld moeten worden. Deze projecten worden hieronder afzonderlijk toegelicht.

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning	
Herinrichting Buitenterrein Waterschapshuis	Financiën, organisatie en Informatie	€ 350.000	2025-2026	
Onderzoeksfase	x Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:				
De kaders voor dit project moeten nog worden vastgesteld door de AV.				
Het oorspronkelijke doel van dit project was om het buitenterrein van het waterschapshuis meer de uitstraling te geven van een waterschap dat in verbinding staat met de samenleving. Deze meer open uitstraling zou gerealiseerd kunnen worden door de werkzaamheden hiervoor te combineren met de ruimtelijke herinrichting van de directe omgeving van het waterschapshuis en reeds noodzakelijke renovatiewerkzaamheden van het buitenterrein zelf. De gemeente heeft in 2020 laten weten hier geen prioriteit aan te willen of kunnen geven.				
De herinrichting van het buitenterrein is 2 jaar naar achteren geschoven om hiermee een bijdrage te leveren aan beperking van de kostenstijging van het waterschap. Het betreft dan een verlaging van de kapitaallasten in 2025/2026 met € 28.000.				

Speciale investering	Programma	Financieel	Planning	
Uitbreiding AWZI's	Schoon, gezuiverd water	Nader te bepalen	2021-2026	
Onderzoeksfase	x Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Kaders / doelstellingen:				
De kaders voor dit project moeten nog (deels) worden vastgesteld door de AV.				
<i>Dronten</i> Naar verwachting zal de biologische capaciteit van AWZI Dronten in de komende 5 jaar moeten worden uitgebreid. Dit is afhankelijk van de groei van gemeente Dronten. Deze groei is op dit moment nog onzeker. In 2021 is een onderzoek afgerond naar verschillende varianten om de biologische capaciteit uit te breiden. Ook is in de praktijk onderzoek gedaan naar het effect van het doseren van een zogenaamde koolstofbron. Door het doseren van een koolstof bron, krijgen de bacteriën net even iets meer voeding waardoor het zuiveringsproces gemakkelijker verloopt. Op deze wijze kan een grotere uitbreiding in de tijd worden vooruit geschoven en kunnen we daarmee goed anticiperen op de groei van gemeente Dronten.				
In de investeringsplanning is het uitgangspunt gehanteerd dat de slibgisting op de AWZI Dronten in bedrijf blijft. Dit op basis van het beleidsuitgangspunt (zoals dat wordt uitgedragen door de Unie van Waterschappen) om locaties waar groen gas geproduceerd kan worden zoveel mogelijk				

in bedrijf te houden. Ook kunnen wij met het in bedrijf houden van de gisting in de toekomst flexibeler inspelen op de groei in ons gehele beheersgebied

In de voorliggende investeringsplanning is nu rekening gehouden met renovatie van de slijbgistingsinstallatie op de AWZI Dronten en de vervanging van de WKK. Ook is in de investeringsplanning rekening gehouden met een investering in een definitieve doseerinstallatie voor een koolstofbron. Investerings die betrekking hebben op een eventuele grotere uitbreiding zijn nog niet meegenomen. Er is geen rekening gehouden met eventuele maatregelen ten aanzien van klimaatneutraliteit. In 2022 zal de AV een voorstel ontvangen over een eventuele uitbreiding van de capaciteit en vervanging van de WKK.

Tollebeek

Naar verwachting zal de capaciteit van AWZI Tollebeek in de nabije toekomst moeten worden vergoed om het groeiende aanbod aan afvalwater te kunnen blijven zuiveren. Op dit moment is het nog onduidelijk wanneer deze uitbreiding noodzakelijk is. Dit is mede afhankelijk van wat er in de toekomst gebeurt met het bedrijfsafvalwater op Urk. Op de AWZI Tollebeek speelt het bedrijfsafvalwater een relatief grote rol. Vooralsnog wordt er verwacht dat AWZI Tollebeek het bedrijfsafvalwater zuivert. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen, worden er diverse acties uitgezet. Dit mede in relatie tot de problematiek rond discrepantie, vet problemen en afvalwatertransport.

In de Investeringsplanning 2023-2026 zijn nog geen middelen opgenomen voor eventuele uitbreiding van de AWZI in de komende jaren, het oplossen van de vetproblemen en het terugwinnen van struviet. In het najaar volgt een update van de stand van zaken voor AWZI Dronten en Tollebeek onder ander met betrekking tot de uitbreiding van de capaciteit en de benodigde middelen hiervoor.

Lelystad

Voor de AWZI's Lelystad zijn geen uitbreidingen voorzien. Uitbreiding dan wel ombouw van de AWZI naar een energie- en grondstoffenfabriek wordt voorzien na de planperiode en is afhankelijk van onder meer de ontwikkeling van het vliegveld en groei van het aantal inwoners en de ambities op het gebied van micro- verontreinigingen. Wel is in de investeringsplanning rekening gehouden met reguliere renovaties (o.a. de beluchting). Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele aanvullende maatregelen ten aanzien van klimaatneutraliteit.

Almere

Voor AWZI Almere is een uitbreiding van de capaciteit voorzien in de periode 2023-2024. De voorbereidingen hiertoe zijn in 2022 gestart. Als een "plus" wordt ook gekeken naar aanvullende maatregelen ten aanzien van klimaatneutraliteit. In het najaar volgt een update van de stand van zaken en wordt een voorstel gedaan welke aanvullende maatregelen gewenst zijn om in de periode 2023-2025 te realiseren rond klimaatneutraliteit. Eveneens wordt een voorstel gedaan over de groen gas route.

Zeewolde

Voor AWZI Zeewolde is het voorbereidingskrediet reeds beschikbaar gesteld en in het najaar volgt een update met de huidige stand van zaken van het investeringsproject. Dit project leidt tot een toename van de capaciteit tot 2027-2029 van AWZI Zeewolde, het aanbrengen van een fijnzeef op de zuivering, het opwerken van zeefgoed en het terugwinnen van cellulose.

3.4. Reguliere (vervangings)investeringen

Hieronder wordt per programma op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste mutaties in de reguliere (vervangings)investeringen, die zijn doorgevoerd bij de actualisatie van de investeringsplanning.

In het algemeen kan gezegd worden dat de prijsontwikkeling voor investeringen in de huidige marktomstandigheden lastig zijn in te schatten. Net als de inflatie is er ook een sterke toename te zien van de index voor Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). In de komende tijd kan dit ook effect hebben op de hoogte van investeringsbedragen.

Programma Bestuur en Omgeving

Geen investeringen.

Programma Waterveiligheid

- *Dijkversterking Almere Poort*

Op basis van het voorlopig oordeel (van de beoordeling van de primaire kering) is de raming van de eigen bijdrage voor het dijkversterkingsproject aangepast en opgenomen op de investeringsplanning.

Programma Voldoende en gezond Water

- *Renovatie gemaal Colijn en renovatie gemaal Lovink*

Uit een vooropname blijkt dat met name de elektrotechnische installatie en de aandrijfmotoren toe zijn aan revisie- en vervangingsmaatregelen vanaf 2025.

- *Bouwkundige renovatie onderbouw gemaal Lovink*

Binnen dit krediet zijn kostenverhogende effecten opgetreden. Het blijkt dat zwaluwen zich hebben gevestigd, waardoor aanvullende natuurbeschermingsmaatregelen nodig zijn. Ook zijn er reparaties nodig door aanvullende betonschades. Deze schades zijn gebleken uit de recent uitgevoerde inspectie. Hierdoor moeten er milieumaatregelen worden getroffen i.v.m. werken bij oppervlaktewater en zijn er prijsstijgingen.

- *Vervanging en uitbreiding PLC hardware/software bemaling (2 kredieten)*

Om ongewenste (faal) risico's te voorkomen dienen de PLC configuraties vervangen te worden vanwege veroudering. Daarnaast worden er hardwarematige componenten vervangen.

- *Renovatie pompgemalen stedelijk water*

De objecten hebben volgens planning in 2019 het einde van hun technische levensduur bereikt. Om die reden is er een toestandsrapportage opgesteld waarin de technische staat is vastgesteld. Hieruit blijkt dat investeren binnen vijf jaar nodig is om de bedrijfszekerheid te waarborgen.

- *Vispassage Blocq van Kuffeler*

De Algemene Vergadering heeft op 24 november 2021 ingestemd met deze middelen voor het vispasseerbaar maken van gemaal de Block van Kuffeler (KRW-maatregelen).

- *Toename raming renovatie Marknessersluis*

Dit betreft het aflatwerk van de Marknessersluis (waterschapstaak). Binnen dit krediet zijn kostenverhogende effecten opgetreden. De oorzaak hiervan zit onder andere in marktwerking.

- *Vervallen investeringen voormalig masterplan duurzame energie*

Op 15 februari 2022 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met de Energiestrategie. In de investeringsplanning van de B&MR 2022-2025 was nog steeds rekening gehouden met een aantal investeringen uit het vorige plan wat nu is vervallen, het Masterplan Duurzame Energie. Bij de deelname in Windpark Hanze heeft de AV besloten om de nog uit te voeren investeringen in het kader van het Masterplan te verlagen op het moment dat *financial close* van het windpark is bereikt. Dat is inmiddels het geval en daarmee vervallen deze investeringen. Dit is bevestigd bij de vaststelling van de energiestrategie in de AV van februari 2022.

- *Gemaal de Blocq van Kuffeler: vervanging frequentie omvormers*

Dit project is verschoven van 2022-2024 naar 2026-2028 na garantie van de leverancier dat in de tussentijd reserve-onderdelen geleverd kunnen worden.

Programma Schoon, Gezuiverd Water

- *Renovatie rioolgemaal De Gondel*

De pompinstallatie is verminderd betrouwbaar. De renovatie van dit rioolgemaal is met benodigde financiële middelen opgenomen op de investeringsplanning voor 2023.

- *Toename raming rioolgemaal Vleugelnoordsingel Almere*

Binnen dit krediet zijn kostenverhogende effecten opgetreden. Dit komt door scopewijzigingen (in plaats van revisie wordt de pomp vervangen), capaciteitsuitbreidingen in verband met gebiedsontwikkelingen bij Nobelhorst en een verlaging van het vrije verval.

- *Vervallen investeringen voormalig masterplan duurzame energie*

Zie toelichting hierboven onder programma Voldoende en gezond water.

- *Verschuiven vervangingsopgave Persleiding Markerkant naar 2023 en verder*

De afvoerprognoses vanuit de gemeente Almere zijn onduidelijk. Om die reden is het project verschoven tot hier duidelijkheid over ontstaat.

- 7 rioolgemalen 2026

In het nieuwe begrotingsjaar 2026 zijn 7 rioolgemalen inclusief de benodigde financiële middelen investeringsuitgaven opgenomen.

Programma Financiën, Organisatie en Informatie

- *Doorkijk Informatiestrategie 2026*

De informatiestrategie beslaat de jaren 2021 tot en met 2025. Voor deze jaren zijn investeringen opgenomen voor onder andere het vernieuwen van onze bedrijfsapplicaties. Voor het jaar 2026 is de investering opgenomen conform de informatiestrategie (lopend tot en met 2025). Uiteraard dient hierover nog beleidsmatige besluitvorming door de AV plaats vinden alvorens dit in 2026 tot besteding komt.

- *Gevelreiniging en kitvoegen Lindelaan (2025)*

Dit betreft de gevelreiniging en kitvoegen van het kantoor aan de Lindelaan. Dit betreft het planmatig onderhoud buitenkant gebouw. Waarbij het metselwerk van het gebouw wordt gereinigd en de kitvoegen van de dilatatie wordt vervangen.

- *Technische installaties Larserbos (2023)*

Dit betreft het vervangen van de technische installaties (Airco en CV installatie) installaties zijn aan vervanging toe zijn 20 jaar oud.

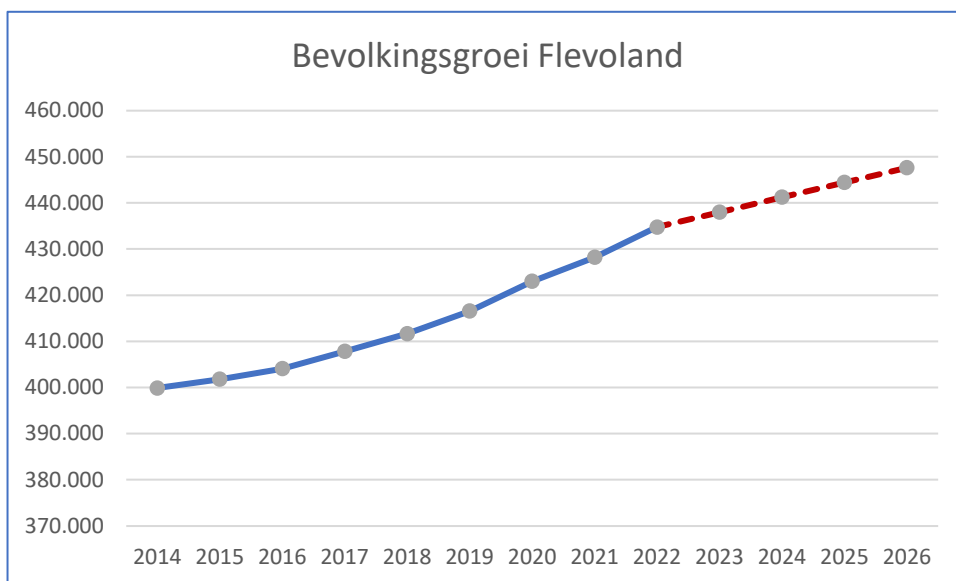
4. Demografische en economische kengetallen

In dit hoofdstuk worden de sociaaleconomische ontwikkelingen voor de komende periode geschetst. Het gaat om variabelen die van invloed zijn op het begrotingsvolume en de tarieven.

4.1. Demografische cijfers

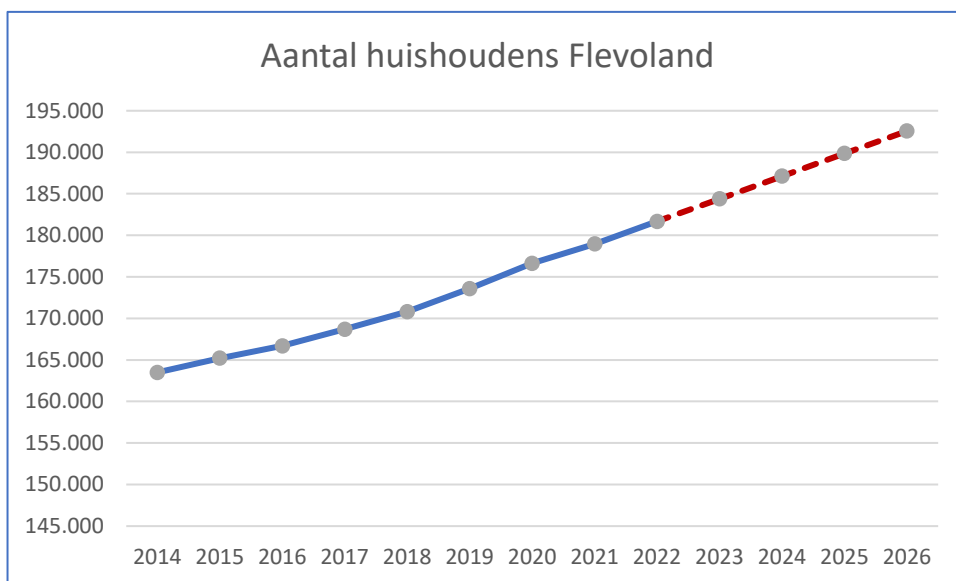
Ontwikkeling wooneenheden

Voor de ontwikkeling van de belastingeenheden zijn de bevolkingsprognose en de prognoses van de woningvoorraad en de huishoudens relevant. Gegevens over deze kengetallen zijn hieronder opgenomen. De betreffende prognose stamt uit cijfers van het CBS zoals tot en met december 2020 zijn gepubliceerd. Op basis van recente ervaringscijfers lijkt de kans reëel dat deze in de praktijk hoger uitvalt.

Figuur 4 – Bevolkingsontwikkeling Provincie Flevoland (2014-2026)

De hierboven weergegeven grafiek over de bevolkingsontwikkeling laat voor Flevoland als geheel een stijgende lijn zien in het inwoneraantal.

Figuur 5 – Ontwikkeling huishoudens Provincie Flevoland (2014-2026)

De gegevens over de ontwikkeling van huishoudens in het beheergebied ondersteunen de cijfers over de bevolkingsgroei. Het beeld is daarbij dat de groei van het aantal huishoudens in de komende jaren zal doorzetten en mogelijk iets toenemen vanwege de woningbouwopgave. De reden hiervoor is dat er zowel een stijgende woningbehoefte is en een bestaand tekort aan woningen. De provincie Flevoland heeft eind 2021 aangegeven in de periode tot 2050 binnen de provincie 130.000 woningen te willen realiseren. De groei van het aantal huishoudens is daarnaast iets groter dan de groei van het aantal inwoners, waardoor de omvang van het aantal personen per huishoudens geleidelijk aan afneemt. De werkelijke cijfers zijn wel gebaseerd op de meest recente, beschikbare informatie van het CBS.

De groeiprognozes van de wooneenheden, waarop voor de watersysteemheffing ingezetenen, worden gebaseerd op gegevens van GBLT. De geactualiseerde cijfers van GBLT geven aanleiding om de toename van het aantal wooneenheden aan te passen ten opzichte van de B&MR 2022-2025. Dit betekent dat er voor 2023 wordt uitgegaan van een groei van het aantal woningen met 2.600 in 2023.

Ontwikkeling WOZ waarde

In het gehele beheergebied is de laatste jaren een duidelijke stijging in de WOZ-waarden zichtbaar. In Almere (+13,1%) en Lelystad (+15,2%) zijn het zelfs stijgingen die ruim boven het landelijk gemiddelde liggen van 9,5% tussen de waardepeildatum 1 januari 2020 en 1 januari 2021⁵. De WOZ-waarde is gebaseerd op de waarden van de objecten op een peildatum. Voor de eerste jaarschijf van deze kadernota zal het gaan om de peildatum 1 januari 2022. Op basis van de WOZ-waarden op deze peildatum worden de belastingen in het belastingjaar 2023 bepaald. In de zomer rapporteert de waarderingskamer hierover eerste verwachtingen.

Gemeente	1-1-2020	% mutatie 2021
Almere	274	13,1%
Lelystad	228	15,2%
Dronten	262	10,2%
Zeewolde	305	9,9%
Urk	260	13,1%
Noordoostpolder	238	9,1%

Tabel 7– Ontwikkeling WOZ-Waarde woningen x 1000 euro Provincie Flevoland

4.2. Economische groeicijfers

Economische groei

De huidige macro-economische ontwikkelingen laten een grote dynamiek zien. De oorlogssituatie in de Oekraïne brengt naast veel leed ook onzekerheid met zich mee. Voorspellingen van het CPB en DNB rondom de macro-economische ontwikkelingen zijn daarmee ook onzekerder geworden en verschillende scenario's die het CPB presenteert rondom de macro-economie laten ook aanzienlijke verschillen zien in bijvoorbeeld de inflatie-ontwikkeling voor de komende jaren.

De middellange termijnverkenning van het CPB gaat voor de jaren 2022-2025 uit van een gemiddelde economische groei van 2,3%, maar heeft hier ook een bandbreedte aangegeven van 1,4% en 2,7%. De groei zal mede afhankelijk zijn van het verloop van de inflatie.

De afgelopen jaren heeft de economische groei in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland relatief gezien minder te lijden gehad onder de corona-crisis dan andere delen van het land. In het beheergebied is verder sprake van toenemende (ruimtelijke) ontwikkelingen. Het lijkt daarmee aannemelijk om te verwachten dat de economische groei in het beheergebied niet minder zal zijn dan de voorspelde groei van het BBP voor heel Nederland.

Economische groei	2020	2021	Verwachting 2022	Verwachting 2022-2025
BBP Nederland (CPB)	4,8%	3,6%	1,7%%	2,3%

⁵ [Marktontwikkeling - Waarderingskamer](#)

Tabel 8 – Economische groei als stijging van BBP in %

Inflatie heeft gevolgen voor de koopkracht als de lonen zich niet gelijk ontwikkelen aan de inflatie. Op Europees niveau wordt een inflatiepercentage nagestreefd van maximaal 2%, omdat dit gunstig is voor de economie op lange termijn. De inflatie lag het afgelopen jaar op 2,7%. In de afgelopen maanden zijn inflatiepercentages opgelopen tot boven de 10%. In maart 2022 heeft het CPB nog een raming van het inflatieniveau van 5,2% gepresenteerd voor 2022⁶.

Voor 2023 gaat het CPB uit van een stijging van de consumenten inflatie van 2,4% en een toename van de prijs van het binnenlands product van 3%. Voor de middellange termijn liggen deze percentages rond de 3%. DNB verwacht voor 2023 een inflatie van 3,4%. De inflatieontwikkeling voor de komende jaren is echter lastig te voorspellen vanwege met name de huidige situatie in de Oekraïne en de onrust op de energiemarkt.

Voor de uitvoering van de taken van het waterschap is naast de inflatie ook de prijsindex voor Grond, Weg- en Waterbouw van belang. Van deze index worden geen voorspellingen gedaan door het CPB. Wel is in de afgelopen maanden een flinke toename in deze index te zien. In januari 2022 lag de GWW-index circa 10% hoger dan het jaar daarvoor. In april is dit cijfer (tov april 2021) verder opgelopen naar 18,9%.

De koopkracht is in 2021 toegenomen met 0,1% in 2021 en zal als gevolg van de hoge inflatie in 2022 naar verwachting afnemen. Voor 2023 gaat het centraal economisch plan uit van een toename van 1,9%.

	2021	Verwachting 2022	Verwachting 2023
Consumenteninflatie (tov 1 jaar eerder)	2,7%	5,2%	2,4%-3,4%
GWW-index (tov 1 jaar eerder)	5,9%	18,9%	Nvt
Loonontwikkeling (tov 1 jaar eerder)	2,1%	2,7%	3,5%-4,1% ⁷
Koopkracht (tov 1 jaar eerder)	0,1%	-2,7%	1,9%

Tabel 9 – Inflatie en koopkracht (obv CPB)

In de kadernota is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 3%, conform verwachtingen hierover van het CPB/DNB. Voor de loonontwikkeling is uitgegaan van 4% voor 2023 en 3,5% voor de jaren daarna.

Rente

De huidige rentestand is historisch gezien nog altijd laag voor zowel de korte als de lange rente, maar de afgelopen periode is er wel sprake geweest van een stijging van de rente. De rente voor een 10-jarige geldlening zonder aflossingsverplichtingen ligt op dit moment rond de 2%. Bij het afsluiten van een kortlopende kasgeldlening is de rente negatief, waardoor het waterschap geld toe krijgt bij het afsluiten van een kortlopende lening. De relatie tussen de nominale rente en de onderliggende macro-economische variabelen al langere tijd zwak en zeker in de huidige economische omstandigheden is het lastig om een uitspraak doen over de rente ontwikkeling.

In de kadernota is voorzichtigheidshalve uitgegaan van een rente op nieuwe langlopende leningen van 3%. De korte rente wordt in de kadernota begroot op 0%.

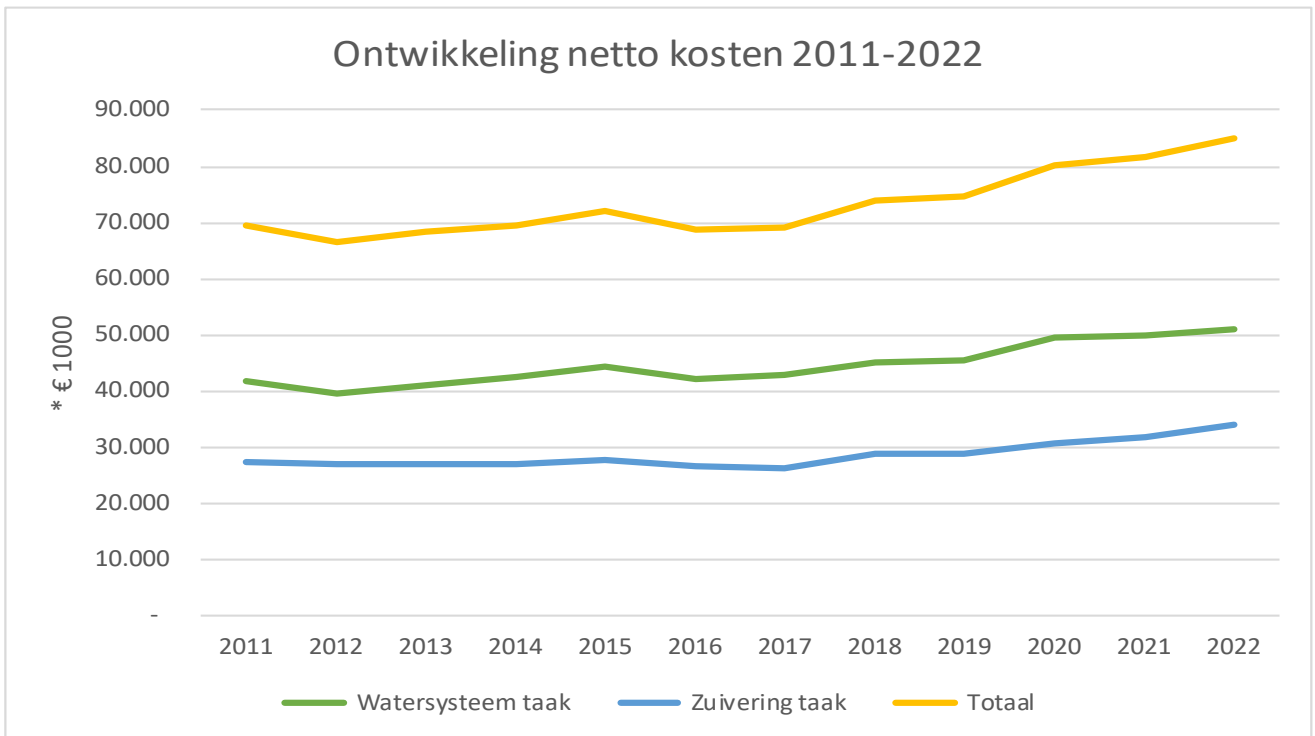
	B&MR 2022-2025, jaar 2022	B&MR 2022-2025, jaren 2023 e.v.	KN 2023-2026, jaar 2023	KN, jaar 2024 e.v.
Korte rente	0%	0%	0%	0%
Lange rente (10 jaars)	2,0%	3,0%	3,0%	3,0%

Tabel 10 – Rente

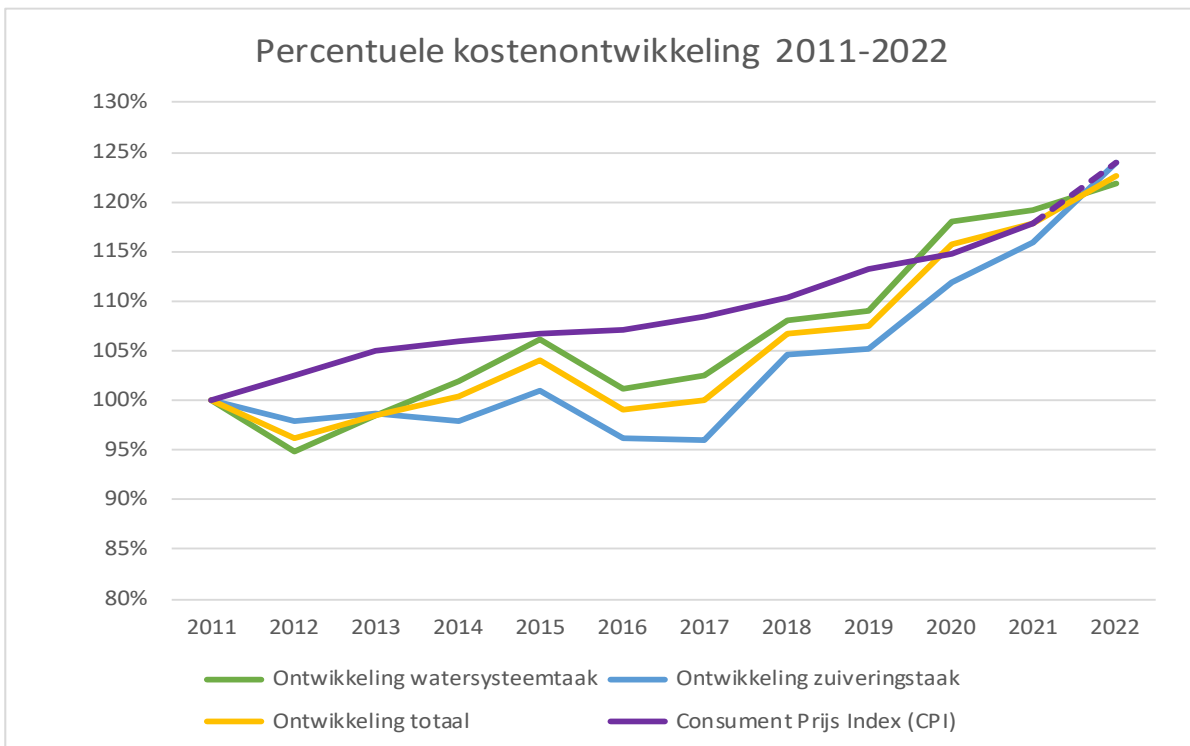
⁶ Actualisatie Verkenning voor de middellange termijn, maart 2022 (cpb.nl)

⁷ In het centraal Economisch plan is voor de loonvoet sector overheid een raming opgenomen van 4,1% voor de komende jaren.

5. Historisch perspectief

Figuur 6 – Ontwikkeling netto kosten van de watersysteeltaak, de zuiveringstaak en het totaal vanaf 2011 tot en met 2022

figuur 7 – Procentuele kostenontwikkeling van de watersysteeltaak, de zuiveringstaak het totaal en de Consumenten Prijs Index vanaf 2011 tot en met 2022, met 2011 als referentiejaar.

6. Tariefscenario

Voor de bepaling van het tariefscenario zijn de uitgangspunten uit het reservebeleid van toepassing. Het gaat dan in het bijzonder om de inzet van de egalisereserve. De belangrijkste uitgangspunten die vastliggen in het reservebeleid zijn:

- De egalisereserve wordt ingezet voor een gematigde lastenontwikkeling en de inzet hiervan wordt met oog voor de toekomst vormgegeven.
- De inzet van de egalisereserve is zodanig, dat er aan het eind van de planperiode evenwicht is tussen de netto lasten en de belastingopbrengsten. Met andere woorden: Er is aan het einde van de planperiode geen "gat" tussen netto kosten en belastingopbrengsten). Een eventueel "gat" is acceptabel, onder de voorwaarde dat de resterende omvang van de reserve voldoende groot is om het "gat" in de jaren na de planperiode te overbruggen zonder daarbij grote sprongen te hoeven maken in de tariefsontwikkeling.
- De gewenste totale omvang van de reserves ligt tussen de € 20 en € 30 miljoen. Deze gewenste omvang is afgeleid van de gewenste omvang van de totale schulden.

In het bestuursprogramma ligt verder vast, dat Zuiderzeeland een consistent tarievenbeleid voert voor alle categorieën en streeft naar een lastendrukontwikkeling zo dicht mogelijk bij inflatieniveau. Voor duidelijke uitlegbare, realistische en onvermijdelijke keuzes is het waterschap bereid de uitgangspunten van tariefontwikkeling bij te stellen.

Om toekomstbestendigheid te borgen, wordt bij de bepaling van het tariefscenario altijd het volledige meerjarenperspectief betrokken. Zoals hierboven al is toegelicht, wordt dit meerjarenperspectief in de huidige (economische) omstandigheden met veel fluctuatie in de markt en sterke prijsontwikkelingen onzekerder. Voor de bepaling van het tariefscenario wordt daarom meer dan in voorgaande jaren de meerjarenraming als indicatief meegenomen.

Indicatie tarieven

Hieronder wordt achtereenvolgend ingegaan op de toepassing van dit beleid voor de bepaling van de tarieven voor de zuiveringstaak en de watersysteemtaak. De tarieven zijn gebaseerd op de huidige inzichten, de cijfers uit deze kadernota en daarom indicatief. In de periode na vaststelling van de kadernota en voor vaststelling van de begroting en meerjarenraming wordt nog een aantal bestuursbesluiten verwacht en mogelijke mutaties in autonome ontwikkelingen. De definitieve tarieven worden op basis van de cijfers van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 bepaald.

In de AV van maart is beeldvormend gesproken over het concept nieuwe reservebeleid. Deze beeldvorming is positief door de AV ontvangen en wordt naar verwachting later dit jaar besluitvormend aan de AV aangeboden. Dit concept nieuwe reservebeleid gaat niet meer uit van een bandbreedte tussen € 20 en € 30 miljoen, maar van een bandbreedte die meegroeit met de omvang van de begroting (25% tot 40% van de begrotingsomvang). Omdat de begrotingsomvang vanwege prijsontwikkelingen aanzienlijk toeneemt, leidt dit bij het concept nieuwe reservebeleid tot een hogere boven- en onderkant van de reserveomvang. Bij de toepassing van het tariefscenario op de huidige cijfers is het vigerende reservebeleid toegepast, maar is ook rekening gehouden met een ingroei in het nieuwe nog vast te stellen reservebeleid. Dit komt er in de praktijk op neer, dat in de aangegeven (indicatieve) tariefsontwikkeling niet de onderkant van de bandbreedte is opgezocht, maar dat de reservepositie op basis van de cijfers in de kadernota aan het eind van de planperiode tussen de € 24 miljoen en € 26 miljoen uit komt.

Zuiveringstaak

De huidige meerjarenraming gaat voor de zuiveringstaak uit van een jaarlijkse stijging van het tarief met € 1,00 per jaar. In hoofdstuk 1 is te zien, dat de totale lastenontwikkeling van de zuiveringstaak in de komende jaren hoger uitvalt dan de Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 (ruim € 3 miljoen in 2024-2025). Er wordt aan de andere kant een licht hogere groei van de vervuilingseenheden verwacht. Deze is echter niet voldoende om de kostenstijgingen op te vangen. Op basis van de kostenontwikkeling en de ontwikkeling van de belastingeenheden is een tariefstijging met € 2,- nodig in plaats van de € 1,- stijging per jaar waar de huidige begroting van uit gaat. Hierbij wordt de beschikbare egalisereserve voor een groot deel ingezet en is er aan het eind van de planperiode sprake van evenwicht tussen kosten en heffingsopbrengst.

In onderstaande tabel is weergegeven wat dit scenario betekent voor de inzet van de egalisereserve en het verschil (het "gat") tussen de netto kosten en de belastingopbrengsten aan het eind van de planperiode. Voor de volledigheid is daarbij ook weergegeven wat het zou betekenen wanneer de tariefsontwikkeling uit de huidige Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 wordt voortgezet. Hieruit blijkt duidelijk dat deze niet voldoet aan de uitgangspunten van het reservebeleid.

Tariefscenario en inzet egaliseringsreserve zuiveringstaak	Tariefsontwikkeling 2023	Jaarlijkse Tariefsontwikkeling 2024-2026 (indicatief)	Inzet reserve 2023 (€ mln)	Inzet reserve 2024-2026 (€ mln)	Saldo ("gat") kosten / heffingen in 2026 in miljoenen euro's (negatief: kosten < heffing)	Voldoet aan reservebeleid
Tariefsontwikkeling Kadernota	+€ 2,00	+ € 2,00	0,7	3,0	-0,2	✓
<i>Ter illustratie: Voorzetting tariefsontwikkeling Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 (+ € 1,00 per jaar)</i>	+€ 1,00	+ € 1,00	1,2	9,3	2,1	X
Saldo egaliseringsreserve (flexibel deel) bij aanvang planperiode: € 4,7 mln						

Tabel 11- Tariefscenario en inzet egaliseringsreserve zuiveringstaak

Zoals al aangegeven, is de bovenstaande tariefsontwikkeling gebaseerd op de kostenontwikkeling die nu in deze kadernota is opgenomen en dat zowel de kostenontwikkeling als de ontwikkeling van de belastingeenheden worden geactualiseerd bij het opstellen van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 in het najaar. Zeker in de huidige economische tijd met veel fluctuaties kunnen hier nog wijzigingen ontstaan die consequenties hebben voor de uiteindelijke hoogte van de tariefsontwikkeling voor 2023, maar zeker ook voor de jaren daarna.

Watersysteemtaak

Voor de watersysteemtaak gaat de huidige meerjarenraming 2023-2025 uit van een jaarlijkse stijging van de heffingsopbrengst met 3,5%. Net als bij de zuiveringstaak vallen de kosten van de watersysteemtaak in de komende jaren aanzienlijk hoger uit dan de huidige Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025. Dit is grotendeels toe te rekenen aan prijsstijgingen. Hierdoor is de tariefsontwikkeling van 3,5% uit de bestaande begroting en meerjarenraming niet meer haalbaar.

De grote kostenontwikkeling in de komende planperiode is het gevolg van de huidige inflatie en prijsstijgingen. Voor de komende jaren verwacht het CPB dat deze weer afneemt, maar nog wel hoger ligt dan het niveau van de afgelopen jaren. De huidige economische omstandigheden laten echter ook grotere fluctuaties zien en dat leidt, meer dan voorheen, tot onzekerheden in de kostenontwikkeling voor de komende jaren.

In het bestuursprogramma is een constant tarievenbeleid afgesproken en een lastendrukontwikkeling die zo dicht mogelijk bij inflatieniveau ligt. Gezien de verwachte kostenontwikkeling voor de komende jaren betekent dit dat we een keuze moeten maken uit twee benaderingen: nu een stijging van de tarieven in lijn met de grote kostenontwikkeling op dit moment en daarna een afvlakking of een zo gelijkmatig mogelijke tariefontwikkeling. De eerste benadering betekent een grotere stijging in 2023 en daarna, op basis van de huidige kostenramingen, drie jaar een gematigde stijging. De tweede benadering gaat (op basis van huidige cijfers) uit van een constante stijging van de tarieven voor de komende vier jaar die qua omvang ergens tussen de twee getallen van optie 1 in ligt ('rechte lijn'). Oftewel een langere periode met hogere tariefsontwikkelingen.

In onderstaande tabel is weergegeven wat deze scenario's betekenen voor de inzet van de egaliseringsreserve en het verschil (het "gat") tussen de netto kosten en de belastingopbrengsten aan het eind van de planperiode.

Tariefscenario en inzet egalisereserve water-systeemtaak	Stijging heffings-opbrengst 2023	Jaarlijkse Tariefs-ontwikkeling 2024-2026 (indicatief)	Inzet reserve 2023 (€ mln)	Inzet reserve 2024-2026 (€ mln)	Saldo ("gat") kosten / heffingen in 2026 in miljoenen euro's (negatief: kosten < heffing)	Voldoet aan reserve-beleid
Tariefsontwikkeling Kadernota obv meebewegen inflatie ⁸	+8,5%	+5,5% tot +7,5%	0,9	1,0	-0,5	✓
Tariefsontwikkeling Kadernota obv "Rechte lijn" ⁹	+7,0%	7% tot 9%	1,6	0,1	-1,4	✓
<i>Ter illustratie:</i> Voorzetting tariefsontwikkeling Begroting 2022 en Meerjarenraming 2023-2025 (+ € 3,5% per jaar)	+3,5%	+3,5%	3,3	20,9	6,7	X
Saldo egalisereserve (flexibel deel) bij aanvang planperiode: € 4,6 mln						

Tabel 12- Tariefscenario en inzet egalisereserve watersysteemtaak

Overwegingen en voorkeursscenario college

In het bestuursprogramma is een constant tarievenbeleid afgesproken en een lastendrukontwikkeling die zo dicht mogelijk bij inflatieniveau ligt. Het inflatieniveau is op dit moment (mei 2022) hoog (ca 10%) en CPB/DNB verwachten voor de komende jaren dat dit afvlakt tot een niveau rond de 3%. Zoals al aangegeven, brengt de sterke kostenontwikkeling met zich mee dat we een keuze moeten maken uit twee benaderingen: nu een stijging van de tarieven in lijn met de grote inflatie en kostenontwikkeling van dit moment en daarna een afvlakking of een zo gelijkmatig mogelijke tariefontwikkeling.

In deze kadernota wordt voorgesteld om voor de watersysteemtaak mee te bewegen met de inflatie. Hiermee wordt de periode met hoge tariefstijgingen zo kort mogelijk te houden. Daarnaast wordt een minder grote claim gelegd op de jaren na 2024 en wordt de huidige kostenstijging niet doorgeschoven naar de toekomst en het nieuwe bestuur. Ook blijft er ruimte om mogelijke tegenvallers in toekomstige jaren op te vangen. Voor de zuiveringstaak is op basis van de huidige verwachte kostenontwikkeling een scenario haalbaar, waarbij de tariefstijging voor de komende jaren beperkt blijft tot de verwachte inflatie van 3%. Daarom wordt er voor de zuiveringstaak op dit moment rekening gehouden met een gelijkmatige tariefsontwikkeling van +€ 2,00 per jaar, wat neerkomt op 3% per jaar. Dit ligt in lijn met de verwachting van de inflatie.

Zoals al aangegeven, is de bovenstaande tariefsontwikkeling gebaseerd op de kostenontwikkeling die nu in deze kadernota is opgenomen en dat deze nog wordt geactualiseerd bij het opstellen van de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 in het najaar. Zeker in de huidige economische tijd met veel fluctuaties kunnen hier nog wijzigingen ontstaan die consequenties hebben voor de uiteindelijke hoogte van de tariefsontwikkeling voor 2023. Indien de lastenontwikkeling in het najaar nog hoger blijkt te liggen dan nu verwacht, wordt er wel een grens gesteld aan de tariefsontwikkeling. Een lastendrukstijging met dubbele cijfers vinden wij maatschappelijk gezien niet wenselijk, ondanks de huidige situatie van stevige inflatie en prijsontwikkeling voor grond-, weg- en waterbouw. Dit betekent dat het meebewegen met de inflatie in ieder geval stopt bij het bereiken van dubbele cijfers in de lastendrukontwikkeling. Boven deze grens worden de lasten voor de belastingbetaler doorgeschoven naar de jaren 2024 en verder. Dit zal dan de flexibiliteit en keuzeruimte voor het nieuwe bestuur evenredig beperken.

⁸ Voor het meerjarenperspectief wordt vanwege onzekerheden uitgegaan van een bandbreedte. De indicatieve bedragen voor het meerjarenperspectief zijn gebaseerd op een doorrekening van 6,0%.

⁹ Voor het meerjarenperspectief wordt vanwege onzekerheden uitgegaan van een bandbreedte. De indicatieve bedragen voor het meerjarenperspectief zijn gebaseerd op een doorrekening van 7,0%.

Indicatie lastendrukontwikkeling 2023

In onderstaande tabel is de indicatieve lastendrukstijging voor 2023 voor het voorkeursscenario weergegeven. Op basis van de kostenontwikkeling in deze kadernota is hierbij uitgegaan van een stijging van de heffingsopbrengst van de watersysteemtaak van +8,5% en een stijging van de zuiveringstaak van +€ 2,00. De belastingeenheden zijn gebaseerd op actuele inschattingen van GBLT, maar GBLT heeft hierin de inzichten uit de aanslagoplegging 2021 nog niet kunnen betrekken.

Lastendrukstijging per scenario	% stijging
Eenpersoons huishouden huur	5,1%
Meerpersoons huishouden huur	4,3%
Eenpersoons huishouden koop	6,5%
Meerpersoons huishouden koop	5,4%
Agrarisch bedrijf	8,4%
Industrieel bedrijf	2,7%
Natuurorganisatie	8,4%
Woningbouwcorporatie	8,7%

Tabel 13: indicatie lastendrukontwikkeling 2023 per categorie